

รายงานวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

The Study of the Problems of Internal Control Systems of
Foundations in Phuket

โดย

เสาวลักษณ์ ไชยนันท์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับเงินทุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่องานวิจัย: การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัด
ภูเก็ต
ชื่อผู้วิจัย: เสาวลักษณ์ ไชยนันท์
ปีที่ทำการวิจัยแล้วเสร็จ: 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ มูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 115 มูลนิธิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านตามหลักการของ COSO พบว่าองค์ประกอบที่มีระบบการควบคุมเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง ส่วนปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ พบว่ามูลนิธิส่วนใหญ่มีระดับปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย ซึ่งน่าพอใจ เพราะหมายถึงมูลนิธิส่วนใหญ่ในจังหวัดภูเก็ตมีระบบการควบคุมภายในการบริหารงาน อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาตามระดับของปัญหาและอุปสรรคแล้วยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง เช่น ปัญหาผู้บริหารของมูลนิธิไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในหรือให้ความสำคัญน้อยมาก ปัญหามูลนิธิไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการควบคุมภายในโดยเฉพาะ ปัญหาเอกสารทางบัญชีการเงินของมูลนิธิไม่มีความถูกต้องครบถ้วนและไม่สามารถตรวจสอบได้ เป็นต้น

คำสำคัญ: ระบบการควบคุมภายใน มูลนิธิ

Research Title: The Study of the Problems of Internal Control Systems of Foundations in Phuket

Researcher: Saovalak Chaiyanan

Year: 2019

Abstract

The objectives of this survey research were 1) to study the internal control systems of foundations in Phuket, and 2) to study the problems about the internal control systems of foundations in Phuket. The population of this research was 118 foundations which registered in Phuket. The tool used for this research was questionnaire and the statistics used for data analysis was frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results were the internal control system of most foundations in Phuket is sufficient but there are still some flaws, and if considering each component in all 5 aspects according to the principles of COSO, it is found that the components are ranked in order of average scores from highest to lowest, namely the Element 3 Control activities, Element 5 Monitoring activities, Element 1 Control environment, Element 4 Information and Communication, and Element 2 Risk assessment. The problems and obstacles of most foundations were that the low level which is satisfactory because it means that most foundations don't have many problems and obstacles related to internal control systems. However, if considering the level of problems there are still some problem, such as the executives of the foundation do not give importance to internal control system or very little importance, the foundation has no specific responsibility person for internal control, and the foundation's accounting and financial documents are inaccurate, complete and cannot be inspected.

Keywords: internal control systems, foundation

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2559 โดยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากท่านอธิการบดีฯ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย และได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ.ดร.อรุณี สำเภาทอง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางด้านต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์กิตติยานภลัย ภูตระกูล อาจารย์สายสมร สังข์เมฆ และผศ.เศรษฐวิรุฬห์ คงกะพันธ์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทั้งยังให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงพี่น้องคณาจารย์ในสาขาวิชาการบัญชี ศูนย์ฯ ภูเก็ต ที่เป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณเจ้าของผลงานหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ได้ใช้ข้อมูลในการศึกษา จนกระทั่งรายงานฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณวิฑูร นุ่นนาแซง เจ้าหน้าที่ปกครองชำนาญงาน งานปกครองจังหวัดภูเก็ต ที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลจำนวนและรายชื่อมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต และขอขอบคุณท่านประธานและผู้บริหารมูลนิธิต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อสุบิน คุณแม่แก้วใจ จันทาทอง บิดามารดาอันเป็นที่รักและเทิดทูน อาจารย์แม่ผู้มีอุปการคุณ ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน คุณค่าและประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ทุกท่านและมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

เสาวลักษณ์ ไชยนิรันทน

ธันวาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย	2
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน.....	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับมูลนิธิต.....	23
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	38
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธื	43
ตอนที่ 2 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธื	45
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคระบบการควบคุมภายในของมูลนิธื และ ข้อเสนอแนะ.....	57
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	59
5.2 อภิปรายผล	63
5.3 ข้อเสนอแนะ	65
5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	65
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก	70
ภาคผนวก ก ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย.....	71
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
ภาคผนวก ค รายชื่อมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ต	81
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	87
ประวัติผู้วิจัย	89

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของมูลนิธิต.....	43
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในมูลนิธิ.....	43
4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการก่อตั้งมูลนิธิ	44
4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชื่อเสียงของมูลนิธิ	44
4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ.....	45
4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment).....	45
4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)	47
4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.1 การควบคุมภายใน ในภาพรวม..	48
4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.2 การควบคุมภายใน ในเกี่ยวกับการ รับเงินของมูลนิธิ.....	50
4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.3 การควบคุมภายใน ในเกี่ยวกับการ จ่ายเงินของมูลนิธิ.....	51
4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.4 การควบคุมภายใน ในเกี่ยวกับ ทรัพย์สินของมูลนิธิ	52
4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication).....	54
4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล (Monitoring Activities)	55

4.14 จำนวนและร้อยละของกลุ่ม
การควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ

งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบ
.....56

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 องค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO	7
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยมีมูลนิธิต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย มูลนิธิที่ก่อตั้งขึ้นล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลในด้านต่าง ๆ โดยมีได้มุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกัน เงินบริจาคที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ และรายจ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ต้องมีการระบบการควบคุมภายในที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยมูลนิธิจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. 2535 และปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการ และการทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ.2545 มูลนิธิจึงต้องมีระบบการควบคุมภายในที่ดี อันเป็นเครื่องชี้วัดว่ามูลนิธิมีการดำเนินกิจการอย่างบริสุทธิ์โปร่งใสมากน้อยเพียงใด และมีความน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใดเช่นเดียวกัน

ในประเทศไทยระบบการควบคุมภายในไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่สำหรับองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรหรือมูลนิธินั้นยังไม่ให้ความสำคัญมากนักหรือมองข้ามความจำเป็นของการควบคุมภายใน จากปัญหาตรงนี้ทำให้มีการตั้งคำถามว่าองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรหรือมูลนิธิเหล่านั้นมีการควบคุมภายในที่ดี เพื่อให้การใช้จ่ายเงินบริจาคที่ได้มาตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพราะทุกองค์กรที่ระบบการควบคุมภายในไม่ดีอาจเป็นช่องทางในการทุจริตได้ เช่น กรณีนางกิงฟ้า สุวรรณแสน ชาว ต.หัวฝาย อ.แคนดง จ.บุรีรัมย์ อดีตผู้ประสานโครงการของมูลนิธิ H.O.A.T นำหลักฐานเข้าร้องเรียนศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ให้ตรวจสอบและเอาผิดนายรุบิน พันเบลค ชาวเนเธอร์แลนด์ โดยกล่าวหาว่า เปิดมูลนิธิ H.O.A.T. ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์บังหน้า เพื่อรับเงินบริจาคแล้วอ้างจะนำเงินที่ได้รับบริจาคดังกล่าวไปทำกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียนและเกษตรกรที่ยากไร้ใน จ.บุรีรัมย์ แต่กลับพบว่าเครื่องกรองน้ำที่ได้รับไม่มีคุณภาพ รวมถึงเกษตรกรไม่รับสุกรตามที่ตกลง โดยให้นางกิงฟ้า เป็นอาสาสมัครในมูลนิธิช่วยหารายชื่อโรงเรียนและเกษตรกรให้ แต่นายรุบินกลับไม่ได้นำเงินที่มีการบริจาคเข้ามูลนิธิไปช่วยเหลือนักเรียน และเกษตรกรจริงโดยเฉพาะกรณีโครงการเลี้ยงสุกรครอบครัวละ 1 ตัว มีการสำรวจเกษตรกรที่จะได้รับการช่วยเหลือกว่า 80 คน แต่มีเกษตรกรที่ได้รับสุกรเพียง 50 คนเท่านั้น แต่กลับนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว (เมษายน 2560, news.thaipbs.or.th)

มูลนิธิเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกัน มูลนิธิที่จดทะเบียนในประเทศไทยปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 12,963 มูลนิธิ โดยแบ่งเป็นพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวน 6,965 มูลนิธิ และพื้นที่จังหวัดอื่นจำนวน 5,998 มูลนิธิ

(เมษายน 2560, กรมการปกครอง) มูลนิธิที่เป็นองค์การสาธารณกุศลที่ได้รับอนุมัติจากสรรพากร จำนวน 836 มูลนิธิ (เมษายน 2560, www.rd.go.th) และเป็นมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 153 มูลนิธิ (เมษายน 2560, ส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต)

มูลนิธิส่วนใหญ่ระบุว่ามีการจัดทำบัญชีเป็นไปตามหลักบัญชีคู่ และมีการตรวจความถูกต้องในการทำบัญชี มีการควบคุมภายในการรับและการจ่ายเงิน หรือการใช้ทรัพย์สินของมูลนิธิโดยการบันทึกทุกครั้ง แต่ทั้งนี้ก็ยังเกิดปัญหาในการจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายใน เนื่องจากผู้จัดทำบัญชีของมูลนิธิไม่ได้จบการศึกษาทางด้านบัญชีโดยตรง ทำให้ไม่เข้าใจระบบที่ถูกต้องเท่าที่ควร รวมทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องจำเป็น ซึ่งอาจจะทำให้เกิดช่องว่างในการทุจริตได้ เช่น มูลนิธิส่วนใหญ่ทรัพย์สินกว่าครึ่งไม่ได้มีการทำทะเบียนทรัพย์สิน เป็นต้น ถึงแม้ในการใช้ทรัพย์สินจะมีการลงบันทึกก็อาจจะมีการผิดพลาดได้ ดังนั้นในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีมูลนิธิแก่มูลนิธิต่าง ๆ ให้มากขึ้นรวมทั้งควรจะมีการตรวจสอบบัญชีมูลนิธิอย่างจริงจังด้วย เนื่องจากบางมูลนิธิมีทรัพย์สินที่รับมาจากการบริจาคเป็นจำนวนมาก หากการจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายในไม่ดีพอก็อาจจะเกิดปัญหาตามมาได้ รวมทั้งอาจจะเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริต (ไพสรณ์ สูงสมบัติ และสวัสดิ์ พุ่มภักดี, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าว มูลนิธิจะต้องมีระบบการควบคุมภายในที่ดี เพื่อความมีประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการบริหารเงินบริจาคให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในและสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร
- 1.2.2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต
- 1.3.2 เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาระบบการควบคุมภายใน ตามแนว COSO ซึ่งมีองค์ประกอบคือ

1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
2. ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

3. ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities)
4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)
5. ด้านกิจกรรมติดตามผล (Monitoring Activities)

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ มูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ตสุทธิ จำนวน 115 มูลนิธิ (ที่ศึกษาได้จำนวน 29 ชุด โดยวิธีการได้กลับคืนด้วยการติดตามเพิ่มเติม) รายละเอียดแสดงดังภาคผนวก ค ซึ่งมีจำนวนมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ตทั้งหมด 118 มูลนิธิและได้ยกเลิกหรือย้ายออกไปแล้ว จำนวน 3 มูลนิธิ (ข้อมูลจากส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต วันที่ 3 พฤษภาคม 2560)

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2560 – เมษายน 2561

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

มูลนิธิที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นมูลนิธิที่มีที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตทั้ง 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกถา และอำเภอกะทู้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ระบบการควบคุมภายใน ตามแนวคิดของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) หมายถึง กระบวนการซึ่งร่วมกันทำให้บังเกิดผล โดยคณะกรรมการ ผู้บริหาร และบุคคลอื่น ๆ ขององค์กร ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมี 3 ประการดังต่อไปนี้

1. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Effectiveness and Efficiency of Operations)
2. ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (Reliability of Financial Reporting)
3. การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ (Compliance with Applicable Laws and Regulations)

COSO ย่อมาจาก The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission เป็นคณะทำงานที่ก่อตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา ในปีค.ศ. 1985 โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยง รูปแบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และป้องกันการทุจริตของรายงานทางการเงิน

ตามแนวคิดของ COSO การควบคุมภายใน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน องค์ประกอบเหล่านี้ได้มาจากแนวทางที่ผู้บริหารดำเนินธุรกิจและมีการเชื่อมโยงเข้ากับกระบวนการทางการบริหาร ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ นโยบาย วิธีการ และวิธีปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อระบบการควบคุมภายในขององค์กร สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้บุคลากรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบและการสร้างบรรยากาศของการควบคุมโดยผู้บริหารระดับสูง

2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือการกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ในด้านลบหรือเป็นผลลัพธ์ที่ไม่ต้องการ ทำให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ความเสี่ยงอาจเกิดจากลักษณะงานหรือกิจกรรมของหน่วยงาน การที่หน่วยงานตรวจไม่พบข้อผิดพลาด หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในภายนอกองค์กรซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าความผิดพลาดหรือความเสียหายจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็จะอยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายหรือไม่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

3. กิจกรรมควบคุม (Control Activities) หมายถึง นโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนมาตรการที่จะป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นประเภทของการควบคุม กิจกรรมการควบคุมอาจแยกตามความจำเป็นและลักษณะของการควบคุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการดำเนินงานขององค์กร

4. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication) หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการบริหารซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและไม่ใช่การเงินรวมทั้งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอกองค์กร การรับและส่งข่าวสารระหว่างกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่สัมพันธ์กัน การสื่อสารจะเกิดได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ระบบการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทางและติดต่อระหว่างหน่วยงานอย่างทั่วถึงครบถ้วน

5. การติดตามผล (Monitoring & Evaluation) หมายถึง การสอดส่องดูแลกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การดำเนินงานเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่เพียงใด และประเมินระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ว่ายังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์ การหาสาเหตุของความแตกต่างระหว่าง

แผนงานกับผลการดำเนินงาน สรุปผลและเสนอ ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.5.2 มูลนิธิ หมายถึง องค์กรที่จัดสรรทรัพย์สินไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 110 ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดภูเก็ต

1.5.3 การควบคุมภายในที่เหมาะสมของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต หมายถึง กระบวนการการบริหารและการปฏิบัติงานของมูลนิธิ ซึ่งผู้บริหารของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มูลนิธิมีความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล เกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ

1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย

1.6.1 ทราบระบบการควบคุมภายในรวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

1.6.2 ทราบแนวทางของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิที่ดีมีประสิทธิภาพและสามารถนำเสนอแนะต่อมูลนิธิที่สนใจในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน

1.6.3 นำผลการวิจัยไปใช้วางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่คุณภาพ

1.6.4 นำผลการวิจัยไปใช้วางแผนการจัดการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในวิชาชีพบัญชี

1.6.6 ได้ข้อเสนอแนะการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จาก “การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับมูลนิธิ
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้มีองค์กร นักวิชาการ กล่าวถึงการควบคุมภายในไว้ซึ่งผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1.1 แนวคิดระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO

2.1.1.1 ที่มาและความหมายของการควบคุมภายในตามแนว COSO

จันทนา สาขากรและคณะ (2557: หน้า 2-5) ในปี พ.ศ.2535 (ค.ศ. 1992) คณะกรรมการชุดหนึ่งซึ่งเรียกว่า The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission: COSO (โคโซ) ซึ่งเป็นคณะกรรมการร่วมของสถาบันวิชาชีพ 5 สถาบันในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่

- 1) สถาบันผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (American Institute of Certified Public Accounts หรือ AICPA)
- 2) สถาบันผู้ตรวจสอบภายในสากล (Institute of Internal Auditors หรือ IIA)
- 3) สถาบันผู้บริหารการเงิน (Financial Executives Institute หรือ FEI)
- 4) สมาคมนักบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา (American Accounting Association หรือ AAA)

5) สถาบันนักบัญชีเพื่อการบริหาร (Institute of Management Accountants หรือ IMA)

ได้ร่วมกันศึกษาวิจัยและพัฒนาแนวคิดของการควบคุมภายใน ตามกรอบงานการควบคุมภายในที่เรียกว่า COSO Internal Control-integrated Framework ได้กำหนดความหมายและกรอบโครงสร้างของการควบคุมภายใน รวมทั้งเสนอให้ผู้บริหารรายงานเกี่ยวกับการควบคุมภายใน (Management Reporting on Internal Control) การควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีการนำไปประยุกต์ในระดับสากล และรวมถึงประเทศไทยด้วย COSO ได้ให้ความหมายและวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน ดังนี้ การควบคุมภายในที่สำคัญ คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดร่วมกันโดยคณะกรรมการ ผู้บริหาร ตลอดจนพนักงานขององค์กรทุกระดับชั้น เพื่อให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า วิธีการหรือการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุม ซึ่งมี 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน (Effectiveness and Efficiency of Operations: O) เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กร การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการดูแลรักษาทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานได้เสมอ มีการป้องกันมิให้เกิดการสูญเสียวินทรัพย์หรือสูญหาย ดังนั้นเมื่อการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงส่งผลให้เกิดการป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินขององค์กรไปพร้อมกัน

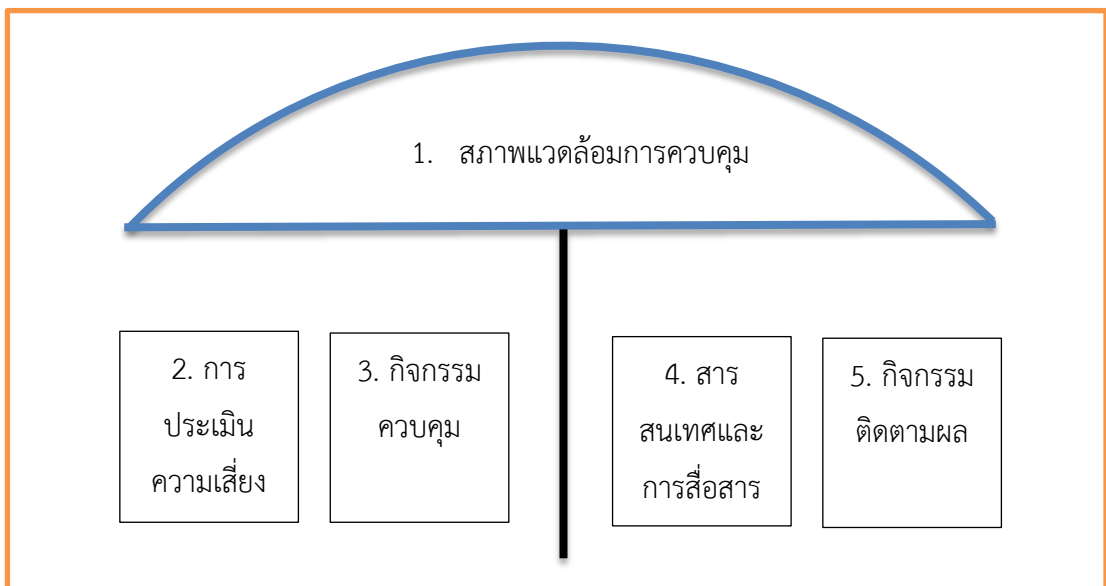
2) ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน (Reliability of Financial Reporting: F) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผู้ใช้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายในหรือบุคคลภายนอกองค์กรก็ตาม ผู้ใช้ควรได้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้เพื่อใช้ในการตัดสินใจและการวางแผนในอนาคต ผู้ลงทุน เจ้าหนี้ ลูกค้า นักวิเคราะห์ และหน่วยราชการ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกองค์กรจะใช้ข้อมูลจากงบการเงิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายงานทางการเงินขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่างบการเงินนั้นให้ข้อมูลที่มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

3) การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ (Compliance with Applicable Laws and Regulations: C) เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายใด ๆ จากการละเว้นไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติผิดกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ตลอดจนกฎระเบียบและข้อกำหนดขององค์กรเอง

2.1.1.2 องค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนว COSO

ใน พ.ศ.2535 COSO ได้มีการกำหนดองค์ประกอบของการควบคุมภายในที่รู้จักกันในชื่อ กรอบการควบคุมภายใน (Internal Control – Integrated Framework) มี

วัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รายงานทางการเงินเชื่อถือได้ และปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ต่อมาในปีพ.ศ. 2556 COSO ได้ปรับปรุงแนวคิดของการควบคุมภายในครั้งสำคัญ ตามแนวคิดของ COSO มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน โดยแบ่งเป็นหลักการย่อยได้ทั้งหมด 17 หลักการที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน องค์ประกอบเหล่านี้ได้มาจากแนวทางที่ผู้บริหารดำเนินธุรกิจและมีการเชื่อมโยงเข้ากับกระบวนการทางการบริหาร แสดงดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่
2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO
ที่มา : <https://slideplayer.com/slide/7262211/>

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

เป็นองค์ประกอบแรกๆ ที่ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด เป็นแกนหลักขององค์ประกอบอื่น เพราะเป็นเสมือนรากฐานให้องค์ประกอบอื่นเกิดขึ้นหรือดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิผล เน้นที่จิตสำนึกและคุณภาพของบุคลากรหรือคน ซึ่งเป็นหัวใจของแต่ละกิจกรรม สภาพแวดล้อมของการควบคุม หมายถึงรวมถึง ปัจจัยต่าง ๆ เช่น นโยบาย วิธีการและวิธีปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของ

บุคลากรที่มีต่อการควบคุมภายในของกิจการ สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้บุคลากรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบ และการสร้างบรรยากาศของการควบคุมโดยผู้บริหารระดับสูง สภาพแวดล้อมการควบคุมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) ความซื่อสัตย์และจริยธรรม (Integrity and Ethical Values) เป็นเรื่องของจิตสำนึกและคุณภาพของคนที่เป็นนามธรรมและมองเห็นได้ยาก แต่ก็สามารถนำมาแสดงให้เห็นได้ โดยผู้บริหารควรทำตนเป็นตัวอย่าง โดยกำหนดนโยบาย ข้อบังคับ และการปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ และชัดเจน รวมถึงมีข้อห้ามพนักงานมิให้ปฏิบัติอันจะถือว่าอยู่ในสถานะที่ขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรม พร้อมทั้งมีการแจ้งให้พนักงานทุกคนรับทราบและเข้าใจในหลักการที่กำหนดไว้

(2) ความรู้ ทักษะและความสามารถ (Commitment to Competence) ความรู้ ทักษะและความสามารถของบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร องค์กรควรต้องกำหนดระดับความรู้ ทักษะที่จำเป็น และความสามารถที่เหมาะสมสำหรับแต่ละงาน และประสบการณ์ที่ต้องการอย่างไว้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาบรรจุ แต่งตั้งให้เหมาะสมกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยการจัดทำคำบรรยายลักษณะงาน หรือข้อกำหนดคุณลักษณะงาน (Job Description) ทุกตำแหน่งไว้อย่างชัดเจน

(3) การมีส่วนร่วมของกรรมการบริหาร และกรรมการตรวจสอบ (Board of Director and Audit Committee Participation) กรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นอิสระจากผู้บริหาร เป็นผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีในองค์กร ดังนั้นกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อบรรยากาศของการควบคุม โดยเฉพาะการส่งเสริมให้การตรวจสอบภายในและการสอบบัญชีเป็นไปอย่างมีอิสระและปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานของวิชาชีพ

(4) ปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร (Management Philosophy and Operation Style) ย่อมมีผลกระทบที่สำคัญต่อระบบการควบคุมภายในขององค์กร เพราะผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย จัดให้มีมาตรการและวิธีการควบคุม ความแตกต่างในทัศนคติและวิธีการทำงานของผู้บริหารจะเป็นตัวกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในองค์กร อันนำไปสู่รูปแบบของการควบคุมภายในที่จัดให้มีขึ้น ดังนั้นมาตรการและวิธีปฏิบัติจึงแตกต่างกันไปตามแนวคิดและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร

(5) โครงสร้างการจัตองค์กร (Organizational Structure) การจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมกับขนาดและการดำเนินงานขององค์กร เป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้ออำนวยให้ผู้บริหารสามารถวางแผน สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน

(6) การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Assignment of Authority and Responsibility) บุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จะต้องเข้าใจอย่างชัดเจนถึงกรอบและขอบเขตอำนาจและความรับผิดชอบของตน รวมทั้งต้องทราบด้วยว่างานของตนมีส่วนสัมพันธ์กับงานของผู้อื่นอย่างไร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานหรือมีการละเว้นการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ฝ่ายบริหารอาจใช้วิธีจัดทำคำบรรยายลักษณะงานของพนักงานแต่ละระดับไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้พนักงานใช้เป็นแนวทางอ้างอิงในการปฏิบัติงาน สำหรับงานที่มีความซับซ้อน หรือต้องใช้เทคโนโลยีสูง หรือลงทุนด้วยเงินจำนวนมากอาจต้องมีการจัดทำคู่มือระบบงาน (System Documentation) ไว้ด้วย ส่วนการมอบอำนาจจะต้องให้เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่ง

(7) นโยบายและวิธีการบริหารงานด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Policies and Practices) การกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงาน ตั้งแต่การสรรหา การคัดเลือกเข้าทำงาน การพัฒนาความรู้และทักษะ การฝึกอบรม การประเมินผลงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และผลประโยชน์อื่นของบุคลากรในองค์กรอย่างเหมาะสมเพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวขององค์กร

หลักการสำคัญ (Principles) ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 1 ตามแนวคิดของ COSO มีดังนี้

หลักการที่ 1 องค์กรแสดงถึงความยึดมั่นในคุณค่าของความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ 2 คณะกรรมการมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร และทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาการดำเนินการด้านการควบคุมภายใน

หลักการที่ 3 ฝ่ายบริหารได้จัดให้มีโครงสร้างสายการรายงาน การกำหนดอำนาจในการสั่งการและความรับผิดชอบที่เหมาะสม เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ

หลักการที่ 4 องค์กรแสดงถึงความมุ่งมั่นในการจูงใจ พัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

หลักการที่ 5 องค์กรกำหนดให้บุคลากรมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมภายใน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

COSO ถือว่าจิตสำนึกและคุณภาพของบุคลากรในองค์กรเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือการกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ในด้านลบหรือเป็นผลลัพธ์ที่ไม่ต้องการ ทำให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ความเสี่ยงอาจเกิดจากลักษณะงานหรือกิจกรรมของหน่วยงาน การที่หน่วยงานตรวจไม่พบข้อผิดพลาด หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในภายนอกองค์กรซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าความผิดพลาดหรือความเสียหายจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็จะอยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายหรือไม่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

(1) การระบุปัจจัยเสี่ยง (Risk Identification) การระบุปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกหน่วยงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลการดำเนินงานในหน่วยงาน ยกตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนตัวผู้บริหารหรือผู้จัดการ หรือผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ บ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เป็นต้น

(2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) ควรวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อหน่วยงาน ซึ่งโดยปกติปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยไม่เท่ากัน การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงมีหลายวิธีแตกต่างกัน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อย ๆ จึงควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการหรือเทคนิคที่ใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมกับขนาด ลักษณะการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถประเมินระดับความสำคัญของความเสี่ยงได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งผลเสียหายที่อาจเกิดจากความเสี่ยงนั้น

(3) การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เป็นการกำหนดแนวทางที่จะจัดการกับความเสี่ยงที่มีสาระสำคัญ ซึ่งมีโอกาสเกิดสูงอย่างเหมาะสม โดยทั่วไปกรณีที่เป็นความเสี่ยงจากปัจจัยภายในจะใช้วิธีบริหารด้วยการจัดระบบการควบคุมภายใน และถ้าเป็นความเสี่ยงที่จะเกิดจากปัจจัยภายนอกจะใช้วิธีบริหารความเสี่ยง

หลักการสำคัญ (Principles) ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 2 ตามแนวคิดของ COSO มีดังนี้

หลักการที่ 6 มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนเพียงพอ เพื่อให้สามารถระบุและประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

หลักการที่ 7 องค์กรระบุปัจจัยและวิเคราะห์ความเสี่ยงทุกประเภทที่อาจกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ไว้อย่างครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร

หลักการที่ 8 องค์กรได้พิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตที่อาจมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

หลักการที่ 9 องค์กรสามารถระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลกระทบต่อระบบการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุม หมายถึง นโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนมาตรการที่จะป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นประเภทของการควบคุม กิจกรรมการควบคุมอาจแยกตามความจำเป็นและลักษณะของการควบคุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น

(1) การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรกเช่น การอนุมัติ การแบ่งแยกหน้าที่การใช้ และการควบคุมเอกสารที่ดี การควบคุมการเข้าถึงเอกสาร ถือว่าเป็นการควบคุมด้านคุณภาพและเสียค่าใช้จ่ายน้อย

(2) การควบคุมแบบค้นพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การยืนยันยอด การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง การตรวจสอบ

(3) การควบคุมแบบแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต

(4) การควบคุมแบบส่งเสริม (Directive Control) เป็นวิธีการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จโดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานต้องการ เป็นวิธีการควบคุมที่ดีและทันสมัยเพราะมีผลกระทบทางด้านบวกต่อขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การให้รางวัลแก่ผู้ที่มีผลงานดีการฝึกอบรมการสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจ

กิจกรรมควบคุมที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นสามารถลดหรือควบคุมความเสี่ยงและได้รับการตอบสนองและการปฏิบัติตาม กิจกรรมควบคุมมีองค์ประกอบดังนี้

- (1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน (Policies and Plans)
- (2) การสอบทานโดยผู้บริหาร (Management Review)
- (3) การประมวลผลข้อมูล (Information Processing)
- (4) การควบคุมทางกายภาพ (Physical Control)
- (5) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)
- (6) ดัชนีวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance Indicators)
- (7) การจัดทำเอกสารหลักฐาน (Documentation)
- (8) การตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างอิสระ (Independent Checks on Performance)

หลักการสำคัญ (Principles) ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 3 ตามแนวคิดของ COSO มีดังนี้

หลักการที่ 10 องค์กรมีมาตรการควบคุมที่ช่วยลดความเสี่ยงที่จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ 11 องค์กรกำหนดและพัฒนากิจกรรมการควบคุมทั่วไปด้วยระบบเทคโนโลยี เพื่อช่วยสนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์

หลักการที่ 12 องค์กรจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมผ่านทางนโยบาย ซึ่งได้กำหนดสิ่งที่คาดหวังและขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้นโยบายที่กำหนดไว้นั้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

อุษณา ภัทรมนตรี (2560: หน้า 6-16) จุดหรือลักษณะสำคัญ ของหลักการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมควบคุม จุดหรือลักษณะสำคัญ (Points of focus) ของหลักการควบคุม (Principles) ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมควบคุม 3 หลักการ คือ

(1) การเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุม (Selects and develops control activities) องค์กรต้องเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีจุดหรือลักษณะสำคัญ ดังนี้

- การบูรณาการกิจกรรมควบคุมไปพร้อมกับการประเมินความเสี่ยง กิจกรรมควบคุมควรสร้างความมั่นใจว่ามีการดำเนินการตามวิธีการตอบสนองความเสี่ยงที่เลือกไว้

- การพิจารณาปัจจัยเฉพาะกิจการรวมถึงสภาพแวดล้อม ความซับซ้อน ลักษณะ ขอบเขตการดำเนินงาน และลักษณะพิเศษอื่น ๆ ที่มีผลกระทบกับการเลือกและพัฒนา กิจกรรมควบคุม

- การพิจารณากระบวนการธุรกิจที่เกี่ยวข้องและต้องการควบคุม

- การพิจารณาการควบคุมประเภทต่าง ๆ ควรประกอบด้วยการควบคุมในการลดความเสี่ยงแบบต่าง ๆ ทั้งแบบป้องกันและแบบค้นพบ การควบคุมด้วยคนและการควบคุมอัตโนมัติเพื่อให้เกิดความสมดุล

- การพิจารณาการควบคุมในระดับต่าง ๆ ที่เหมาะสมในองค์กร

- การกำหนดการแบ่งแยกหน้าที่ และหากไม่สามารถแบ่งแยกหน้าที่ได้ต้องพิจารณาการควบคุมอื่นที่จะมาชดเชยหรือทดแทน

(2) การเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมทั่วไปด้านเทคโนโลยี (Selects and develops general controls over technology) องค์กรเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมทั่วไปด้านเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีจุดหรือลักษณะสำคัญ ดังนี้

- ประเมินความพึงพาการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการธุรกิจและการควบคุมทั่วไปด้านเทคโนโลยี ฝ่ายบริหารควรทำความเข้าใจและประเมินความพึงพาการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการธุรกิจ

- การเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมด้านโครงสร้างทางเทคโนโลยี ฝ่ายบริหารควรเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมด้านโครงสร้างทางเทคโนโลยี เพื่อสร้างความมั่นใจในความครบถ้วน ถูกต้อง และความพร้อมในการประมวลผล

- การเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมด้านความปลอดภัย ฝ่ายบริหารควรเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมด้านความปลอดภัย เพื่อจำกัดสิทธิการเข้าถึงตามความรับผิดชอบของผู้ใช้งาน และการป้องกันสินทรัพย์ขององค์กรจากความเสียหายของบุคคลภายนอก

- การเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมด้านการจัดหา การพัฒนา การบำรุงรักษากระบวนการควบคุม ฝ่ายบริหารควรเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมด้านการจัดหา การพัฒนา การบำรุงรักษาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

(3) การกำหนดนโยบายและวิธีการควบคุม (Deploys through policies and procedures) การกำหนดกิจกรรมควบคุมต้องกำหนดเป็นนโยบายและวิธีการควบคุม ซึ่งต้องนำไปใช้อย่างจริงจัง การควบคุมเป็นสิ่งที่ควรแฝงอยู่ในแต่ละกระบวนการของธุรกิจ กิจกรรมควบคุมต้องกำหนดเป็นนโยบายหรือวิธีปฏิบัติงาน นโยบาย หมายถึง สิ่งที่ฝ่ายบริหารระดับสูงและคณะกรรมการกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมมักเป็นข้อความที่เป็นแนวทางการควบคุมกว้าง ๆ ในขณะที่วิธีปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารระดับรองกำหนดวิธีการทำงานในรายละเอียดให้สอดคล้องกับนโยบายที่ฝ่ายบริหารกำหนด มีจุดหรือลักษณะสำคัญ ดังนี้

- การกำหนดนโยบายและวิธีการควบคุมเพื่อสนับสนุนการสั่งการของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารควรสร้างกิจกรรมควบคุม โดยกำหนดเป็นนโยบายเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง และกำหนดวิธีปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องที่พนักงานต้องกระทำในกระบวนการปฏิบัติงานและในกิจกรรมประจำวัน

- การกำหนดความรับผิดชอบและการรายงานในการปฏิบัติตามนโยบายและวิธีปฏิบัติงาน ฝ่ายบริหารควรกำหนดความรับผิดชอบและการรายงานในการปฏิบัติตามกิจกรรมควบคุมต่อฝ่ายบริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การกระทำอย่างทันกาล ผู้รับผิดชอบควรปฏิบัติงานด้านกิจกรรมควบคุมอย่างทันกาลตามที่ระบุในนโยบายและวิธีปฏิบัติงาน

- การสั่งการแก้ไข ผู้รับผิดชอบควรสืบสวนและดำเนินการแก้ไขตามผลของกิจกรรมควบคุม

- การใช้พนักงานที่มีความสามารถ พนักงานที่มีความสามารถควรมีอำนาจหน้าที่ที่เพียงพอและปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายในด้วยความขยันขันแข็งและต่อเนื่อง

- การประเมินนโยบายและวิธีการควบคุม ฝ่ายบริหารควรทบทวนและปรับปรุงกิจกรรมควบคุมตามเวลาและความจำเป็น

อนุสัญญา ภัทรมนตรี (2560: หน้า 6-24) การควบคุมระดับองค์กร ระดับกระบวนการและระดับรายการ สามารถจัดประเภทการควบคุมตามระดับต่าง ๆ ได้ดังนี้

การควบคุมในระดับองค์กร (Entity-level Controls) เป็นการควบคุมในระดับสูง เกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการควบคุม เพื่อจัดการความเสี่ยงที่เกิดในระดับองค์กรที่เกิดจากปัจจัยทั้งภายนอกและภายในองค์กร การควบคุมในระดับองค์กรมีผลกระทบต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ขององค์กรในระดับกว้างหรือหลายวัตถุประสงค์ รวมทั้งอาจสามารถลดความเสี่ยงที่เกิดในระดับกระบวนการและระดับรายการในทางอ้อมได้ด้วย

การควบคุมในระดับองค์กรอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทย่อย คือการควบคุมเกี่ยวกับการกำกับดูแล (Governance Controls) และการควบคุมเกี่ยวกับการกำกับตรวจตราของฝ่ายบริหาร (management-oversight Controls) ซึ่งการควบคุมที่เกี่ยวกับการกำกับดูแล จะกำหนดจากคณะกรรมการองค์กรและฝ่ายบริหารระดับสูง เพื่อสร้างวัฒนธรรมด้านการควบคุมขององค์กรและการกำหนดแนวทางที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ ส่วนการควบคุมที่เกี่ยวกับการกำกับตรวจตราของฝ่ายบริหาร จะกำหนดจากฝ่ายบริหารของหน่วยธุรกิจต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยธุรกิจต่าง ๆ

ตัวอย่างของการควบคุมในระดับองค์กร เช่น

- 1) การควบคุมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการควบคุม
- 2) การควบคุมการก้าวก้าวแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร
- 3) กระบวนการประเมินความเสี่ยง
- 4) การควบคุมการประมวลผลระบบสารสนเทศแบบรวมที่ศูนย์กลางและการใช้บริการร่วมกัน
- 5) การควบคุมเพื่อการติดตามผลการปฏิบัติงาน
- 6) การควบคุมเพื่อการติดตามผลการควบคุมอื่น รวมทั้งกิจกรรมตรวจสอบภายใน คณะกรรมการตรวจสอบ และการประเมินผลตนเอง
- 7) การควบคุมเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงินตอนสิ้นปี
- 8) นโยบายเกี่ยวกับการควบคุมและการระบุความเสี่ยงทางธุรกิจที่สำคัญ

การควบคุมในระดับกระบวนการ (Process-level Control) เป็นการควบคุมที่ลึกและละเอียดกว่าการควบคุมระดับองค์กร ซึ่งกำหนดโดยผู้บริหาร ที่เป็นเจ้าของกระบวนการ และอาจจะแตกต่างกันในแต่ละกระบวนการ

ตัวอย่างของการควบคุมในระดับกระบวนการ เช่น

- 1) การกระทบยอดของบัญชีสำคัญ

- 2) การตรวจนับและสังเกตสภาพทางกายภาพของสินทรัพย์ เช่น การตรวจนับสินค้าคงเหลือ
- 3) กระบวนการในการควบคุมการทำงานและการประเมินผลงานของพนักงาน
- 4) การประเมินความเสี่ยงในระดับกระบวนการ
- 5) การติดตามและการกำกับตรวจสอบรายการพิเศษ

การควบคุมในระดับรายการ (Transaction-level Control) เป็นการควบคุมที่ละเอียดกว่าการควบคุมระดับกระบวนการและเพื่อลดความเสี่ยงในระดับงาน หรือในรายการค้าเพื่อสร้างความมั่นใจในความถูกต้องของการประมวลผลงานหรือในรายการค้าอย่างทันกาล

ตัวอย่างของการควบคุมในระดับรายการ เช่น

- 1) การอนุมัติ
- 2) การมีเอกสารประกอบรายการ
- 3) การแบ่งแยกหน้าที่งาน
- 4) การควบคุมการนำเข้า การประมวลผล และผลลัพธ์ในแต่ละระบบงาน

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สร้างคำถามเกี่ยวกับการควบคุมภายในของระบบงานของมูลนิธิเพิ่มเติม เพื่อให้คำถามเข้าถึงกระบวนการปฏิบัติงานอย่างลึกและละเอียดมากขึ้นโดยการเพิ่มหัวข้อคำถามย่อยในองค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และสินทรัพย์ของมูลนิธิ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและไม่ใช่การเงินรวมทั้งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอก การสื่อสาร หมายถึง การรับและส่งข่าวสารระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่สัมพันธ์กัน การสื่อสารจะเกิดได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ระบบการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และติดต่อระหว่างหน่วยงานอย่างทั่วถึงครบถ้วน

หลักการสำคัญ (Principles) ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 4 ตามแนวคิดของ COSO มีดังนี้

หลักการที่ 13 องค์การมีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้การควบคุมภายในสามารถดำเนินไปได้ตามที่กำหนดไว้

หลักการที่ 14 องค์การมีการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์และความรับผิดชอบต่อการควบคุมภายในที่จำเป็นต่อการสนับสนุนให้การควบคุมภายในสามารถดำเนินไปได้ตามที่วางไว้

หลักการที่ 15 องค์กรได้สื่อสารกับหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับประเด็นที่อาจมีผลกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล (Monitoring Activities)

การติดตามผล หมายถึง การสอดส่องดูแลกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การดำเนินงานเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด การประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ เพียงใด และประเมินระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่แล้วยังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์ การหาสาเหตุของความแตกต่างระหว่างแผนงานกับผลการดำเนินงาน สรุปผลและเสนอ ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ COSO ได้กำหนดให้ต้องมีการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลเสนอผู้บริหารที่รับผิดชอบ โดยชี้แจงหรืออธิบายให้ทราบว่ามีความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติจริงกับประมาณการหรือแผนงานอย่างไร มีสาเหตุจากอะไร และใครเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการสั่งการแก้ไข ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการควบคุมด้านการบริหาร

หลักการสำคัญ (Principles) ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 5 ตามแนวคิดของ COSO มีดังนี้

หลักการที่ 16 องค์กรติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน เพื่อให้มั่นใจว่าการควบคุมภายในยังดำเนินไปอย่างครบถ้วนเหมาะสม

หลักการที่ 17 องค์กรประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในอย่างทันเวลาต่อบุคคลที่รับผิดชอบ ซึ่งรวมถึงผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการตามความเหมาะสม

2.1.1.3 ประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้รับจากการมีระบบการควบคุมภายในที่ดี

- 1) การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด และคุ้มค่า
- 3) มีข้อมูลและรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในการบริหารงานได้
- 4) การปฏิบัติงานในหน่วยงานเป็นไปอย่างมีระบบและอยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่วางไว้
- 5) เป็นเครื่องมือช่วยผู้บริหารในการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน

2.1.1.4 ข้อจำกัดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

1) การตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแทนระบบ ในบางครั้ง แม้ว่ามีการควบคุมภายในที่เหมาะสม แต่หากฝ่ายบริหารตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจที่ไม่ถูกต้อง อันเนื่องจากระบบข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนั้น หรือเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ระบบการควบคุมภายในก็ไม่สามารถเป็นเครื่องมือที่จะช่วยได้ในสถานการณ์เช่นนั้น

2) การละเว้นการปฏิบัติตามวิธีการควบคุมภายใน เนื่องจากสภาพการได้เปลี่ยนไป และมีขั้นตอนที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสม หรือความไม่เข้าใจ ความประมาท

3) การควบคุมส่วนใหญ่มีไว้สำหรับรายการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตามปกติ ระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ อาจไม่สามารถรองรับเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุม โดยผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยภายนอกหรือบางกรณีเกิดเหตุการณ์พิเศษที่มีได้คาดคิดมาก่อน

4) ผู้ทุจริตอาจร่วมมือกับบุคคลภายนอกหรือภายในหลีกเลี่ยงการควบคุมที่มีอยู่ในบางกรณีบุคลากรในหน่วยงานร่วมมือทุจริตเพื่อหาประโยชน์ร่วมกันซึ่งจะเป็นการทำลายระบบการควบคุมที่กำหนดไว้ได้

5) ค่าใช้จ่ายในการควบคุมต้องไม่สูงกว่าค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่จะได้รับบางครั้งผู้บริหารต้องยอมรับในอัตราความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาเห็นว่าต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการป้องกันความเสี่ยงมากกว่าผลตอบแทนที่จะได้รับ

2.1.1.5 ความเสี่ยงและการควบคุม

อุษณา ภัทรมนตรี (2560: หน้า 6-26) ความเสี่ยงที่สำคัญของกิจการ ควรมีการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมที่เพียงพอและมีประสิทธิผล การพิจารณาเรื่องดังกล่าวต้องใช้ความระมัดระวังรอบคอบ เพราะความเสี่ยงอาจมาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในองค์การ ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกเป็นความเสี่ยงที่ผู้บริหารควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Risk) หรือบางที่เรียกว่าความเสี่ยงทั้งหมด (Inherent Risk) ซึ่งอาจต้องใช้วิธีการตอบสนองความเสี่ยงอื่นที่ไม่ใช่การควบคุมภายใน เช่น วิธีการกระจายความเสี่ยง การประกันภัย เป็นต้น

กิจกรรมควบคุมและวิธีการจัดการความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กันสูงมาก ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณาองค์ประกอบทั้งสองไปพร้อมกัน เพื่อความมั่นใจว่าวิธีการจัดการตอบสนองความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุมที่เลือกตรงกับวัตถุประสงค์ และได้นำไปปฏิบัติตามจริงอย่างเหมาะสมทันกาล โดยกิจกรรมควบคุมประกอบด้วยส่วนประกอบสองส่วนที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงว่าควรทำอะไร และการกำหนดวิธีปฏิบัติจากผู้บริหารระดับรอง เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตามนโยบาย การจัดทำนโยบายและวิธีปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรจะเพิ่มประสิทธิผลของกิจกรรมควบคุม เพราะทำให้สื่อสารได้เข้าใจตรงกัน สามารถสอบถามความเหมาะสมและติดตามผลได้ว่าได้ผลตามที่นโยบายกำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรมควบคุมที่นิยมใช้กันทั่วไป เช่น การ

ขออนุมัติ (Authorization) การได้รับความเห็นชอบ (Approvals) การพิสูจน์หลักฐาน (Verification) การตรวจกับกฎเกณฑ์ (Validation) การยืนยันยอด การกระทบยอด (Reconciliation) เป็นต้น

COSO กล่าวว่า กิจกรรมควบคุมไม่ควรเป็นกิจกรรมที่สร้างมาพิเศษ แต่ควรเป็นกิจกรรมที่แทรกหรือบูรณาการในกระบวนการปฏิบัติงานปกติ ตัวอย่างเช่น

1) การสอบทานงานโดยผู้บริหารระดับสูง (Top Management Review) การสอบทานโดยผู้บริหารสูงสุดในภาพรวม เช่น การประเมินผลงานเทียบกับประมาณการงบประมาณ การเปรียบเทียบกับคู่แข่ง เพื่อการกำหนดกลยุทธ์ ทิศทาง และการเตรียมรับสถานการณ์ในอนาคต

2) การสอบทานงานโดยผู้บริหารระดับกลาง (Direct Functional or Activity Management) หมายถึง การสอบทานโดยตรงของผู้บริหารตามสายการบังคับบัญชา เช่น การสอบทานผลงานจริงกับแผนงานหรือเป้าหมายตัววัดที่ตนรับผิดชอบ, การสอบทานวิธีการปฏิบัติงานจริงกับระเบียบที่กำหนด, การสอบทานกับสถิติผลการปฏิบัติงานในอดีต การสอบทานยืนยันยอด เป็นต้น

3) การควบคุมทางกายภาพของทรัพย์สิน (Physical Controls) หมายถึง การตรวจนับและการเก็บรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย โดยเฉพาะทรัพย์สินสำคัญที่ง่ายต่อการสูญหาย เช่น เงินสด หลักทรัพย์ เอกสารสิทธิ์ และเอกสารสำคัญอื่น สินค้าคงเหลือ เครื่องมือเครื่องใช้ โดยเก็บในที่มั่นคงปลอดภัย การควบคุมทางเข้าออก การจัดเวรยามรักษาการณ์ การประกันภัย รวมถึงการตรวจนับและการเปรียบเทียบจำนวนที่มีจริงกับทะเบียนหรือหลักฐานทางบัญชี เป็นต้น

4) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties) โดยหลักการคือ จัดแบ่งหน้าที่ที่มีความสำคัญควรแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน 3 หน้าที่ออกจากกัน คือ (1) การอนุมัติหรือให้ความเห็นชอบ (2) การรายงานหรือการจดบันทึกข้อมูล และ (3) การดูแลรักษาทรัพย์สินขององค์การ โดยจะต้องไม่ให้หน่วยงานเดียวหรือคนเพียงคนเดียวทำหน้าที่ทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะจะทำให้ขาดระบบการสอบยันความถูกต้องระหว่างกัน และถือเป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่งของระบบการควบคุมภายใน

5) การใช้ตัววัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators: KPIs) หมายถึง ตัววัดผลหรืออัตราส่วนต่าง ๆ ที่ใช้ในการวัดผลสำเร็จที่หน่วยงานกำหนด เพื่อแสดงระดับความสำเร็จและความคลาดเคลื่อนจากระดับที่ยอมรับได้ หากผิดปกติจะเป็นสิ่งบ่งชี้ให้ต้องติดตามหรือให้ความสนใจเพื่อตัดสินใจสั่งการแก้ไขปัญหาอย่างทันกาล

6) การควบคุมการประมวลผลสารสนเทศ (Processing) กิจกรรมควบคุมให้เกิดความครบถ้วนถูกต้องและการได้รับอนุมัติ ในกรณีที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการ

ประมวลผล ควรจะมีกิจกรรมการควบคุมแบบอัตโนมัติ (Automated Control) เพราะน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากกว่าการควบคุมด้วยคน (Manual Control)

การควบคุมที่สูงหรือต่ำกว่าความเสี่ยงย่อมเกิดผลเสีย เช่น หากมีการควบคุมน้อยกว่าความเสี่ยง (Under Control) จะเกิดผลเสียเกี่ยวกับ (1) สินทรัพย์สูญเสียวหรือสูญหายสูง (2) การเสียโอกาสหรือการตัดสินใจที่ไม่ถูกต้อง (3) การละเมิดกฎหมายหรือระเบียบที่สำคัญ (4) การทุจริต ในขณะที่หากมีการควบคุมมากกว่าความเสี่ยง (Over Control) จะทำให้เกิดผลเสียเกี่ยวกับ (1) การถือเอาค่าซ้ำและมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น (2) การเสียต้นทุนค่าใช้จ่ายสูงเกินจำเป็น (3) การเพิ่มเวลาในวงจรการผลิต (4) เป็นกิจกรรมที่ไม่เกิดมูลค่าเพิ่ม

การพิจารณาการควบคุมกับความเสี่ยงเพื่อให้มั่นใจว่าความเสี่ยงได้รับการควบคุมอย่างเหมาะสมและเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบจากผู้บริหาร คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องพิจารณาจากลักษณะความเสี่ยง ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และความคุ้มค่าของต้นทุนและประโยชน์

2.1.1.6 เงื่อนไขของการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ

อนุชญา ภัทรมนตรี (2560: หน้า 7-4) กรอบงาน COSO 2013 กำหนดว่าการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพจะสร้างความเชื่อมั่นในระดับสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจ หรือหากไม่บรรลุวัตถุประสงค์ก็ต้องสามารถลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยเงื่อนไขของการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ คือ

- 1) องค์กรประกอบแต่ละองค์ประกอบและหลักการแต่ละหลักการต้องมีอยู่จริง (Present: P) และทำหน้าที่ (Functioning: F) ได้จริง
- 2) องค์กรประกอบทั้งหมดต้องทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน ทำให้ไม่มีข้อบกพร่องในการควบคุมตามหลักการใดหรือองค์ประกอบข้อใด หรือหลาย ๆ ข้อ เมื่อรวมกันแล้วมีผลกระทบสะสมร้ายแรง หรือไม่สามารถลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้

COSO ให้ความเห็นว่าองค์กรประกอบการควบคุมทั้ง 5 องค์ประกอบ และหลักการควบคุมทั้ง 17 หลักการ เหมาะสมกับองค์กรธุรกิจทุกประเภท ทุกขนาด แต่ละหลักการเป็นแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการควบคุมในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นองค์ประกอบการควบคุมจะมีอยู่จริงและทำหน้าที่ได้จริงเมื่อแต่ละหลักการขององค์ประกอบนั้นมีอยู่จริงและทำหน้าที่ได้จริง หรือกล่าวได้ว่าหากหลักการใดในองค์ประกอบใดไม่มีอยู่จริงและทำหน้าที่ไม่ได้จริง แสดงว่าองค์ประกอบนั้นไม่มีอยู่จริงและทำหน้าที่ไม่ได้จริง

ในการประเมินว่าองค์ประกอบและหลักการมีอยู่จริงและทำหน้าที่ได้จริงนั้น COSO ให้อำนาจบริหารระดับสูงและคณะกรรมการใช้ดุลยพินิจในการประเมิน แต่ไม่ได้หมายความว่า

ว่าจะต้องใช้วิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในแต่ละหลักการ แต่ต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกวิธีการควบคุมที่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากวิธีการควบคุมนั้น

COSO ได้กำหนดว่าองค์ประกอบทุกองค์ประกอบต้องทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน (operating together in an integrated manner) เนื่องจาก องค์ประกอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างกัน การพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ มีอยู่จริงและทำงานได้จริงต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์และการทำงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบและลดความเสี่ยงร่วมกัน ไม่เกิดข้อบกพร่องร้ายแรง ตัวอย่างการทำงานแบบบูรณาการร่วมกัน เช่น

1) การแสดงถึงความมั่นใจของคุณค่าของความสำเร็จและจริยธรรม ต้องมีการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม โดยฝ่ายทรัพยากรบุคคลให้บุคลากรในองค์กรลงนามยืนยันว่าตนเข้าใจและปฏิบัติตาม ในขณะที่ผู้บริหารมีช่องทางหรือได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนตามองค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร และฝ่ายตรวจสอบภายในมีการประเมินผลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการควบคุมและช่องทางในการแจ้งเบาะแสตามองค์ประกอบที่ 5 การติดตามผล

2) การลดพฤติกรรมด้านการทุจริต ต้องมีการทำงานร่วมกันขององค์ประกอบที่ 1 โดยกำหนดมาตรฐานของความประพฤติ รวมทั้งการกำหนดตัววัดผลและให้แรงจูงใจ ในขณะที่องค์ประกอบที่ 2 จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต และนำผลประเมินนั้นไปปรับปรุงกิจกรรมควบคุมในองค์ประกอบที่ 3 และมีการสื่อสารเกี่ยวกับการลดพฤติกรรมด้านการทุจริตอย่างทันกาลตามองค์ประกอบที่ 4 เป็นต้น

3) การเลือกและพัฒนากิจกรรมควบคุมตามองค์ประกอบที่ 3 ต้องสอดคล้องกับผลการประเมินความเสี่ยงตามองค์ประกอบที่ 2 และต้องมีการติดตามผลที่ดีตามองค์ประกอบที่ 5 และการติดตามผลต้องมีสารสนเทศและการสื่อสารตามองค์ประกอบที่ 4 เป็นต้น

4) การสื่อสารข้อบกพร่องในระบบการควบคุมต่อผู้มีอำนาจสั่งการแก้ไขตามองค์ประกอบที่ 5 จะต้องทำงานสอดคล้องเชื่อมโยงกับการจัดโครงสร้างและสายการรายงานตามองค์ประกอบที่ 1 รวมทั้งมีการสื่อสารตามองค์ประกอบที่ 4 เป็นต้น

2.1.2 แนวคิดการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรฐานการควบคุมภายใน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544) มาตรฐานการควบคุมภายในที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนี้ได้จัดทำจากผลการตรวจสอบและประสบการณ์การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน รวมทั้งได้อนุมัติตามมาตรฐานสากล คือ รายงานของคณะกรรมการร่วมของสถาบันวิชาชีพ 5 แห่ง และ 10 แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในของสถาบันการตรวจเงินแผ่นดินระหว่างประเทศ (International

Organization of Supreme Audit Institutions-INTOSAI) มาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของไทย

2.1.2.1 แนวคิดการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีดังนี้

1) การควบคุมภายในเป็นส่วนประกอบที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ การควบคุมภายในเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอน มิใช่เป็นผลสุดท้ายของการกระทำ แต่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและแทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติของหน่วยรับตรวจ ฝ่ายบริหารจึงควรนำการควบคุมภายในมาใช้โดยรวมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงาน ซึ่งได้แก่ การวางแผน การดำเนินการและการติดตามผล

2) การควบคุมภายในเกิดขึ้นได้โดยบุคลากรของหน่วยรับตรวจ บุคลากรทุกระดับของหน่วยรับตรวจเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้มีการควบคุมภายในเกิดขึ้นในหน่วยรับตรวจ ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดให้มีระบบการควบคุมที่ดี โดยการกำหนดวัตถุประสงค์การวางกลไกการควบคุมและการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้ง การติดตามผลการควบคุมภายใน ส่วนบุคลากรอื่นของหน่วยรับตรวจรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดขึ้น

3) การควบคุมภายในให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด แม้ว่าการควบคุมภายในจะออกแบบไว้ดีเพียงใดก็ตามก็ไม่สามารถให้เกิดความมั่นใจจะทำให้การดำเนินงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ เพราะการควบคุมภายในยังมีข้อจำกัดจากปัจจัยอื่นซึ่งมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจ เช่น การใช้ดุลยพินิจผิดพลาดการสมรู้ร่วมคิดกัน การปฏิบัติผิดกฎหมาย ระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ การวางระบบการควบคุมภายในจะต้องคำนึงถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกันว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการควบคุมภายในจะคุ้มค่างับต้นทุนที่เกิดขึ้น

2.1.2.2 วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

ฝ่ายบริหารและบุคลากรของหน่วยรับตรวจต้องให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในตามมาตรฐานนี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน (Operation Objectives) ได้แก่ การปฏิบัติงานและการใช้ทรัพยากรของหน่วยรับตรวจให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งรวมถึงการดูแลทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตในหน่วยรับตรวจ

2) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของการรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Objectives) ได้แก่ การจัดทำรายงานทางการเงินที่ใช้ภายในและภายนอกหน่วยรับตรวจให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลา

3) เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance Objectives) ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจ รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานที่หน่วยรับตรวจได้กำหนดขึ้น

จากเนื้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า หน่วยงานควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในเพื่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในของแต่ละหน่วยงานจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ใดมากกว่ากัน กล่าวคือ บางหน่วยงานอาจเน้นเรื่องระวังป้องกัน การทุจริต การรั่วไหล บางหน่วยงานเน้นการบรรลุวัตถุประสงค์ทางการบริหาร บางหน่วยงานเน้นเรื่องการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากร บางหน่วยงานอาจเน้นเรื่องการรายงานถูกต้อง หรือทุกเรื่องผสมผสานกัน การจัดวางระบบการควบคุมภายในจึงควรให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุมที่กำหนด และปรับปรุงการควบคุมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่เสมอ

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับมูลนิธิต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับมูลนิธิต จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอสรุปดังนี้

2.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2535 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.2535 ส่วนที่ 3 มูลนิธิต)

2.2.1.1 ความหมายและลักษณะของมูลนิธิต

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2535 มาตรา 110 บัญญัติไว้ว่า “มูลนิธิตได้แก่ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล สาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิต ต้องมิใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใดนอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิตนั่นเอง” ดังนั้น การก่อตั้งมูลนิธิตจะต้องมีลักษณะที่สำคัญคือ

1) มีทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นกองทุนไม่ต่ำกว่าที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

2) มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อการกุศลสาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน

3) ข้อบังคับเป็นแนวทางปฏิบัติและต้องไม่ขัดกับกฎหมาย

4) ต้องมีการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด จึงจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

5) การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิ ให้จ่ายได้เพียงดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคมิได้แสดงเจตนาให้เป็นเงินสมทบทุนโดยเฉพาะ และรายได้อันเกิดจากการจัดกิจกรรมของมูลนิธิ การดำเนินการดังกล่าวต้องมีใช่เป็นการหาประโยชน์เพื่อบุคคลใดนอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิที่กำหนดไว้

2.2.1.2 สาระสำคัญของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2535

มาตรา 110 มูลนิธิ ได้แก่ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้โดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล สาธารณะ การศาสนา ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วรรณคดี การศึกษา หรือเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่น โดยมีได้มุ่งหาผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน และได้จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ การจัดการทรัพย์สินของมูลนิธิ ต้องมีใช่เป็นการหาผลประโยชน์เพื่อบุคคลใดนอกจากเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั่นเอง

มาตรา 111 มูลนิธิ ต้องมีข้อบังคับและต้องมีคณะกรรมการของมูลนิธิประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อยสามคน เป็นผู้ดำเนินกิจการของมูลนิธิตามกฎหมายและข้อบังคับของมูลนิธิ

มาตรา 112 ข้อบังคับของมูลนิธิอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อมูลนิธิ
- (2) วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ
- (3) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขาทั้งปวง
- (4) ทรัพย์สินของมูลนิธิขณะจัดตั้ง
- (5) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการของมูลนิธิ ได้แก่ จำนวนกรรมการ การตั้ง

กรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ และการประชุมของคณะกรรมการ

- (6) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการมูลนิธิ การจัดการทรัพย์สินและบัญชีของมูลนิธิ

มาตรา 113 มูลนิธิต้องใช้ชื่อซึ่งมีคำว่า “มูลนิธิ” ประกอบกับชื่อของมูลนิธิ

มาตรา 114 การขอจดทะเบียนมูลนิธินั้น ให้ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของมูลนิธิจะตั้งขึ้น ในคำขออย่างน้อยต้องระบุเจ้าของทรัพย์สินและรายการทรัพย์สินที่จะจัดสรรสำหรับมูลนิธิ รายชื่อ ที่อยู่และอาชีพของผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธิทุกคน พร้อมกับแนบข้อบังคับของมูลนิธิมาด้วย

มาตรา 115 เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอแล้วเห็นว่า คำขอนั้นถูกต้องตามมาตรา 114 และข้อบังคับถูกต้องตามมาตรา 112 และวัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรา 110 และไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ และรายการซึ่งจัดแจ้งในคำขอหรือข้อบังคับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ และผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธินั้นมีฐานะและความประพฤติเหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น และประกาศการจัดตั้งมูลนิธิในราชกิจจานุเบกษา ถ้านายทะเบียนเห็นว่าคำขอหรือข้อบังคับไม่ถูกต้องตามมาตรา 114 หรือมาตรา 112 หรือรายการซึ่งจัดแจ้งในคำขอหรือข้อบังคับไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ หรือผู้จะเป็นกรรมการของมูลนิธิมีฐานะหรือความประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ให้มีคำสั่งให้ผู้จดทะเบียนแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องเมื่อแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น ถ้านายทะเบียนเห็นว่าไม่อาจรับจดทะเบียนได้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของมูลนิธิไม่เป็นไปตามมาตรา 110 หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ หรือผู้จดทะเบียนไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งของนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนและแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลที่ไม่รับจดทะเบียนให้ผู้จดทะเบียนทราบโดยมิชักช้า ผู้จดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนนั้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับหนังสืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้เป็นที่สุด

มาตรา 116 ก่อนที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิมีสิทธิขอถอนการจัดตั้งมูลนิธิได้โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียน สิทธิที่จะขอถอนการจัดตั้งมูลนิธินี้ไม่ตกทอดไปยังทายาทในกรณีที่มีผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิหลายคน ถ้าผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิคนหนึ่งคนใดใช้สิทธิถอนการจัดตั้งมูลนิธิ ให้คำขอจัดตั้งมูลนิธินั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา 117 ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตายก่อนนายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ ถ้าผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมยกเลิกการจัดตั้งมูลนิธิที่ขอจัดตั้งไว้ ให้คำขอจัดตั้งมูลนิธิที่ผู้ตายได้ยื่นไว้ต่อนายทะเบียนยังคงใช้ได้ต่อไป และให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้ซึ่งผู้ตายมอบหมาย ดำเนินการในฐานะเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิต่อไป ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ดำเนินการภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตาย บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะดำเนินการในฐานะเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธินั้นต่อไปก็ได้ในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งมูลนิธิขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ตายกำหนดไว้

ถ้าหากไม่มีพินัยกรรมของผู้ตายสั่งการในเรื่องนี้ไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำความในมาตรา 1679 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา 1679 วรรคสอง หรือมุลินิธิจัดตั้งขึ้นไม่ได้ ตามมาตรา 115 ให้ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้ตกเป็นมรดกของผู้ตาย

มาตรา 118 ในกรณีที่มีข้อกำหนดพินัยกรรมให้ก่อตั้งมุลินิธิตามมาตรา 1676 ให้บุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องจัดตั้งมุลินิธิตามมาตรา 1677 วรรคหนึ่ง ดำเนินการตามมาตรา 114 และตาม บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ถ้าบุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องจัดตั้งมุลินิธิตามวรรคหนึ่ง มิได้ขอจดทะเบียน ก่อตั้งมุลินิธิ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวได้รู้หรือควรรู้ข้อกำหนดพินัยกรรมให้ ก่อตั้งมุลินิธิ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดหรือพนักงานอัยการจะเป็นผู้ขอจดทะเบียนมุลินิธิก็ได้ ถ้าผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนมุลินิธิ ไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้อง ตามคำสั่งของนาย ทะเบียนตามมาตรา 115 จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนมุลินิธิเพราะเหตุดังกล่าว บุคคล ผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใด หรือพนักงานอัยการจะเป็นผู้ขอจดทะเบียนมุลินิธินั้นอีกก็ได้ ผู้ยื่นคำขอ จดทะเบียนก่อตั้งมุลินิธิตามมาตรานี้ จะขอถอนการก่อตั้งมุลินิธิตามมาตรา 116 ไม่ได้ ในกรณีที่ผู้ คัดค้านต่อนายทะเบียนว่าพินัยกรรมนั้นมิได้กำหนดให้ก่อตั้งเป็นมุลินิธิ ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ คัดค้าน ไปร้องต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน และให้นายทะเบียนรอ การพิจารณาการจดทะเบียนไว้ก่อน เพื่อดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ถ้าผู้คัดค้านไม่ ยื่นคำร้องต่อศาลภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนพิจารณาการจดทะเบียนมุลินิธินั้นต่อไป

มาตรา 119 ในกรณีที่มีข้อกำหนดพินัยกรรมให้จัดตั้งมุลินิธิ ถ้าพินัยกรรมที่ทำไว้มิได้มี ข้อกำหนดเกี่ยวกับรายการตามมาตรา 116 (1) (3) (5) หรือ (6) ให้ผู้ยื่นคำขอตามมาตรา 118 กำหนด รายการดังกล่าวได้ ถ้าผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดคัดค้าน ให้นายทะเบียนมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร แล้วแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอและผู้คัดค้านทราบพร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า หากผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านไม่พอใจใน คำสั่งดังกล่าว ก็ให้ไปร้องคัดค้านต่อศาลภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน และ ให้นายทะเบียนรอการพิจารณาจดทะเบียนไว้ก่อน เพื่อดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล แต่ถ้าไม่มีการร้องคัดค้านต่อศาลภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนพิจารณาจดทะเบียนมุลินิธิ ตามที่ได้มีคำสั่งไว้ต่อไป

มาตรา 120 ในกรณีที่มีบุคคลหลายรายยื่นคำขอจดทะเบียนมุลินิธิตามพินัยกรรมของเจ้า มรดกรายเดียวกัน ถ้าคำขอนั้นมีข้อขัดแย้งกัน ให้นายทะเบียนเรียกผู้ยื่นคำขอมาทกลงกัน และถ้าผู้ยื่น คำขอไม่มาตกลงกัน หรือตกลงกันไม่ได้ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ให้นายทะเบียนมี คำสั่งตามที่เห็นสมควร และให้นำความในมาตรา 119 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 121 เมื่อได้จดทะเบียนมุลินิธิแล้ว ถ้าผู้ขอจัดตั้งมุลินิธิมีชีวิตอยู่ ให้ทรัพย์สินที่จัดสรร ไว้เพื่อการนั้นตกเป็นของมุลินิธิ ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนมุลินิธิเป็นต้นไป ในกรณีที่ผู้ขอ

จัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตายก่อนนายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ เมื่อได้จดทะเบียนมูลนิธิแล้ว ให้ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เพื่อการนั้นตกเป็นของมูลนิธิ ตั้งแต่เวลาที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธินั้นถึงแก่ความตาย

มาตรา 122 มูลนิธิที่ได้จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล

มาตรา 123 คณะกรรมการของมูลนิธิ เป็นผู้แทนของมูลนิธิในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

มาตรา 124 บรรดากิจการที่คณะกรรมการของมูลนิธิได้กระทำไป แม้จะปรากฏในภายหลังว่ามีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการแต่งตั้งหรือคุณสมบัติของกรรมการของมูลนิธิ กิจการนั้นย่อมมีผลสมบูรณ์

มาตรา 125 การแต่งตั้งกรรมการของมูลนิธิขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือการเปลี่ยนแปลงกรรมการของมูลนิธิ ให้กระทำตามข้อบังคับของมูลนิธิ และมูลนิธิต้องนำไปจดทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการของมูลนิธิถ้านายทะเบียนเห็นว่ากรรมการของมูลนิธิตามวรรคหนึ่งผู้ใด มีฐานะหรือความประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ นายทะเบียนจะไม่รับจดทะเบียนกรรมการของมูลนิธิผู้นั้นก็ได้ ในกรณีที่นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนกรรมการของมูลนิธิ นายทะเบียนต้องแจ้งเหตุผลที่ไม่รับจดทะเบียนให้มูลนิธิทราบภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ยื่นคำขอจดทะเบียน และให้นำความในมาตรา 115 วรรคสี่และวรรคห้ามาใช้บังคับโดยอนุโลมในกรณีที่กรรมการของมูลนิธิพ้นจากตำแหน่งและไม่มีกรรมการของมูลนิธิเหลืออยู่ หรือกรรมการของมูลนิธิที่เหลืออยู่ไม่สามารถดำเนินการตามหน้าที่ได้ ถ้าข้อบังคับของมูลนิธิมิได้กำหนดการปฏิบัติหน้าที่ไว้เป็นอย่างอื่น ให้กรรมการของมูลนิธิที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่กรรมการของมูลนิธิต่อไปจนกว่านายทะเบียนจะได้แจ้งการรับจดทะเบียนกรรมการของมูลนิธิที่ตั้งใหม่กรรมการของมูลนิธิที่พ้นจากตำแหน่งเพราะถูกถอดถอนโดยคำสั่งศาลตามมาตรา 129 จะปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสามไม่ได้

มาตรา 126 ภายใต้บังคับมาตรา 127 ให้คณะกรรมการของมูลนิธิเป็นผู้มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของมูลนิธิ แต่ถ้าข้อบังคับของมูลนิธิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมไว้ การแก้ไขเพิ่มเติมต้องเป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด และให้มูลนิธินำข้อบังคับที่แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการของมูลนิธิได้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของมูลนิธิและให้นำความในมาตรา 115 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 127 การแก้ไขเพิ่มเติมรายการในข้อบังคับของมูลนิธิตามมาตรา 112(2) จะกระทำได้ แต่เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ หรือ
- (2) พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้วัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้นมีประโยชน์น้อยหรือไม่อาจดำเนินการให้สมประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้นได้ และวัตถุประสงค์ของมูลนิธิที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์เดิมของมูลนิธิ

มาตรา 128 ให้นายทะเบียนมีอำนาจตรวจตราและควบคุมดูแลการดำเนินกิจการของมูลนิธิ ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของมูลนิธิ เพื่อการนี้ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง นายทะเบียนมอบหมายเป็นหนังสือ มีอำนาจ

(1) มีคำสั่งเป็นหนังสือให้กรรมการ พนักงาน ลูกจ้างหรือตัวแทนของมูลนิธิชี้แจง แสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของมูลนิธิ หรือเรียกบุคคลดังกล่าวมาสอบถาม หรือให้ส่งหรือแสดง สมุดบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ของมูลนิธิเพื่อตรวจสอบ

(2) เข้าไปในสำนักงานของมูลนิธิในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบกิจการของมูลนิธิในการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นนายทะเบียนให้แสดงบัตร ประจำตัวและถ้าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย ให้แสดงบัตรประจำตัวและหนังสือ มอบหมายของนายทะเบียนต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 129 ในกรณีที่กรรมการของมูลนิธิผู้ใดดำเนินกิจการของมูลนิธิผิดพลาดเสื่อมเสียต่อ มูลนิธิ หรือดำเนินกิจการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของมูลนิธิ หรือกลายเป็นผู้มีฐานะหรือความ ประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธินายทะเบียน พนักงานอัยการ หรือ ผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งถอดถอนกรรมการของมูลนิธิผู้นั้นได้ในกรณีที่ การกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของคณะกรรมการของมูลนิธิหรือปรากฏว่าคณะกรรมการ ของมูลนิธิไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิโดยไม่มีเหตุอันสมควร นายทะเบียน พนักงาน อัยการ หรือผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งถอดถอนกรรมการของมูลนิธิทั้ง คณะได้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งถอดถอนกรรมการของมูลนิธิหรือคณะกรรมการของมูลนิธิตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง ศาลจะแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการของมูลนิธิ หรือคณะกรรมการของมูลนิธิแทน กรรมการของมูลนิธิ หรือคณะกรรมการของมูลนิธิที่ศาลถอดถอนก็ได้ เมื่อศาลมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใด เป็นกรรมการของมูลนิธิแล้ว ให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนไปตามนั้น

มาตรา 130 มูลนิธิย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (2) ถ้ามูลนิธิตั้งขึ้นไว้เฉพาะระยะเวลาใด เมื่อสิ้นระยะเวลานั้น
- (3) ถ้ามูลนิธิตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด และได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ สำเร็จบริบูรณ์แล้ว หรือวัตถุประสงค์นั้นกลายเป็นพ้นวิสัย
- (4) เมื่อมูลนิธินั้นล้มละลาย
- (5) เมื่อศาลมีคำสั่งให้เลิกมูลนิธิตามมาตรา 131

มาตรา 131 นายทะเบียน พนักงานอัยการ หรือผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดอาจร้องขอต่อ ศาลให้มีคำสั่งให้เลิกมูลนิธิได้ในกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อปรากฏว่าวัตถุประสงค์ของมูลนิธิขัดต่อกฎหมาย

(2) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิกระทำการขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ

(3) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ หรือหยุดดำเนินกิจการตั้งแต่สองปีขึ้นไป

มาตรา 132 เมื่อมูลนิธิมีเหตุต้องเลิกตามมาตรา 130 (1) (2) หรือ (3) แล้ว ให้คณะกรรมการของมูลนิธิที่อยู่ในตำแหน่งขณะมีการเลิกมูลนิธิแจ้งการเลิกมูลนิธิต่อนายทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่มีการเลิกมูลนิธิ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดให้มูลนิธิล้มละลายตามมาตรา 130(4) หรือมีคำสั่งถึงที่สุดให้เลิกมูลนิธิตามมาตรา 131 ให้ศาลแจ้งคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวให้นายทะเบียนทราบด้วย ให้นายทะเบียนประกาศการเลิกมูลนิธิในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 133 ในกรณีที่มีการเลิกมูลนิธิ ให้มีการชำระบัญชีมูลนิธิและให้นำบัญชีในบรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีมูลนิธิโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ผู้ชำระบัญชีเสนอรายงานการชำระบัญชีต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนเป็นผู้อนุมัติรายงานนั้น

มาตรา 134 เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ให้โอนทรัพย์สินของมูลนิธิให้แก่มูลนิธิหรือนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ตามมาตรา 110 ซึ่งได้ระบุชื่อไว้ในข้อบังคับของมูลนิธิ ถ้าข้อบังคับของมูลนิธิมิได้ระบุชื่อมูลนิธิหรือนิติบุคคลดังกล่าวไว้ พนักงานอัยการ ผู้ชำระบัญชี หรือผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใด อาจร้องขอต่อศาลให้จัดสรรทรัพย์สินนั้นแก่มูลนิธิหรือนิติบุคคลอื่นที่ปรากฏว่ามีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงที่สุดกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้นได้ ถ้ามูลนิธินั้นถูกศาลสั่งให้เลิกตามมาตรา 131 (1) หรือ (2) หรือการจัดสรรทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่อาจกระทำได้ ให้ทรัพย์สินของมูลนิธิตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา 135 ผู้ใดประสงค์จะขอตรวจเอกสารเกี่ยวกับมูลนิธิที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ หรือจะขอให้นายทะเบียนคัดสำเนาเอกสารดังกล่าวพร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้อง ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน และเมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติตามคำขอนั้น

มาตรา 136 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

(1) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน
(2) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสารและค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับมูลนิธิรวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว

(3) แบบบัตรประจำตัวของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่

(4) การดำเนินกิจการของมูลนิธิและการทะเบียนมูลนิธิ

- (5) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้
กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

2.2.2 กฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการ และการ ทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจด ทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการ และการทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ.2545)

สาระสำคัญของกฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการ และการ
ทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ.2545

หมวด 3 การดำเนินการของมูลนิธิ

ข้อ 13 ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ให้มูลนิธิรายงานผลการดำเนินการต่อนายทะเบียน
พร้อมทั้งหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (1) รายงานการดำเนินกิจการของมูลนิธิในปีที่ผ่านมา
- (2) บัญชีรายได้รายจ่ายและสำเนาบัญชีของมูลนิธิในรอบปีที่ผ่านมาซึ่งผู้สอบบัญชี
รับอนุญาตได้รับรองความถูกต้องแล้ว
- (3) สำเนารายงานการประชุมของคณะกรรมการของมูลนิธิทุกครั้งในปีที่ผ่านมา

ข้อ 14 ในกรณีมีเหตุเกี่ยวกับการดำเนินการของมูลนิธิตามมาตรา ๑๒๙ ที่นายทะเบียนอาจ
ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งถอดถอนกรรมการของมูลนิธิผู้ใดหรือถอดถอนคณะกรรมการของมูลนิธิทั้ง
คณะ นายทะเบียนอาจร้องขอให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของพนักงาน
อัยการแทนนายทะเบียนได้ ในกรณีที่นายทะเบียนร้องขอให้พนักงานอัยการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง
ให้นายทะเบียนช่วยเหลือพนักงานอัยการในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

2.2.3 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของมูลนิธิ ได้แก่

- 1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2535 มาตรา 110-136
- 2) พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วน
จำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ พ.ศ.2499 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535
- 3) พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2485 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2486
- 4) ประมวลรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ
- 5) กฎกระทรวงมหาดไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ ได้แก่

5.1) กฎกระทรวง ว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการและการ
ทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ.2545

5.2) กฎกระทรวง ว่าด้วยค่าธรรมเนียมและการยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับมูลนิธิ พ.ศ. 2545

5.3) กฎหมายว่าด้วยแบบบัตรประจำตัวนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับมูลนิธิ พ.ศ.2545

5.4) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งนายทะเบียน ลงวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2535

2.2.4 บริบทภาพของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

สภาพเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ตเมื่อได้มีการเลิกทำเหมืองแร่ดีบุก ตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2523 ที่ผ่านมารายได้หลักของจังหวัดภูเก็ตมาจากธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ในช่วงที่ผ่านมาจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ปีละประมาณ 4 - 5 ล้านคน และมีจำนวนผู้คนจากต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น จำนวนสถานประกอบการหลาย ๆ ธุรกิจ และจำนวนมูลนิธิก็มีการจดทะเบียนเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยมูลนิธิเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรเพื่อให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ โดยอยู่ภายใต้การกำกับของส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต ซึ่งประกอบไปด้วย 3 อำเภอคือ อำเภอถลาง อำเภอกะทู้ และอำเภอเมืองฯ โดยมีมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ตสุทธิจำนวน 115 มูลนิธิ ซึ่งมีรายชื่อจำนวนมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ตทั้งหมด 118 มูลนิธิและได้ยกเลิกหรือย้ายออกไปแล้ว จำนวน 3 มูลนิธิ (ข้อมูลจากส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต วันที่ 3 พฤษภาคม 2560)

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับมูลนิธิสรุปได้ว่า มูลนิธิซึ่งต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และต้องรายงานผลการดำเนินงานทุกปี ตามกฎกระทรวงมหาดไทย และเนื่องจากมูลนิธิต้องมีการบริหารจัดการดูแลเงินบริจาคและทรัพย์สินของมูลนิธิ ดังนั้นมูลนิธิที่ดีจึงต้องมีระบบการควบคุมภายในที่ดีเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลเป็นแนวคิดตามกรอบของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบการควบคุมภายในทั้งหมด 5 ด้านดังที่กล่าวข้างต้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย “การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สุวินชา การพัชชี (2555) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ประสบการณ์การทำงาน มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายใน ตามแนวคิดของ COSO ในด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตาม และการประเมินผล (2) ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ประสบการณ์การทำงานและระดับ การศึกษา มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยอายุและประสบการณ์การทำงานมีผลต่อคุณภาพ ของงาน ปริมาณของงาน เวลา วิธีการและค่าใช้จ่าย ส่วนระดับการศึกษา มีผลต่อคุณภาพของงาน และปริมาณของงาน (3) ปัจจัยการบริหาร ด้านความพร้อมของบุคลากรและการฝึกอบรมมี ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ในด้าน การประเมินความเสี่ยงในภาพรวมที่ระดับปานกลาง (4) ปัจจัยการบริหาร ด้านความพร้อมของ บุคลากรและการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้าน คุณภาพของงานและปริมาณของงานในภาพรวมที่ระดับต่ำ (5) ประสิทธิภาพการควบคุมภายในตาม แนวคิดของ COSO ด้านการประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านคุณภาพของงาน และปริมาณของงาน ในภาพรวมที่ระดับปานกลาง

ปิยพร บรรดาศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO ด้านรายรับ – รายจ่าย กรณีศึกษากองทุนสุขภาพ จากการวิจัยพบว่า ระบบการควบคุมภายใน ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ระดับการควบคุมอยู่ในเกณฑ์เพียงพอแต่ยังมี ข้อบกพร่องอยู่บ้าง ประเด็นการควบคุมที่ยังไม่มีความเหมาะสม คือ ควรดำเนินการจัดทำข้อกำหนด ด้านจริยธรรม (Code of Ethics) สำหรับผู้บริหารและพนักงาน และจัดให้มีข้อกำหนดห้ามปฏิบัติตน ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ รวมทั้งบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร ด้าน การประเมินความเสี่ยง ระดับการควบคุมอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปรับปรุง ประเด็นการควบคุมที่ยังไม่มีความ เหมาะสม คือ ควรจัดทำแผนการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ระบบ แผนงานและงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบพัสดุ เป็นต้น ด้านกิจกรรมการควบคุม ระดับการ ควบคุมอยู่ในเกณฑ์เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ประเด็นการควบคุมที่ยังไม่มีความเหมาะสมคือ ควรพัฒนาการแบ่งแยกหน้าที่งานเพื่อการควบคุมภายในอย่างเหมาะสมและข้อกำหนดเกี่ยวกับความ ขัดแย้งทางผลประโยชน์ พร้อมบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับ การควบคุมอยู่ในเกณฑ์เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ประเด็นการควบคุมที่ยังไม่มีความ เหมาะสมคือ การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การ ควบคุมเพื่อให้พนักงานทุกระดับได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นรวมถึงยังไม่มีการจัดทำแผนฟื้นฟู ระบบ (Disaster Recovery Plan) และแผนฉุกเฉิน (Contingency Plan) สำหรับระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย ส่วนด้านการติดตามและประเมินผล ระดับการควบคุมอยู่ใน

เกณฑ์เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ประเด็นการควบคุมที่ยังไม่มีความเหมาะสมคือ ควรจัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่แสดงข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างแผนงานที่ตั้งไว้กับการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง และกำหนดให้มีการประเมินผลการควบคุมภายในด้านการเงินอย่างเพียงพอและเป็นลายลักษณ์อักษร

นัฐวุฒิ บรรรเลง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการควบคุมภายในด้านบัญชี และด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีหัก ณ ที่จ่าย กรณีศึกษาธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในด้านบัญชี และด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของบริษัท วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านระบบบัญชี และด้านระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของบริษัท และเพื่อเสนอแนะระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมและวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์การประเมินระบบการควบคุมภายในเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 40 คน จากการสังเกตวิธีการดำเนินงาน และจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำมาวิเคราะห์ผลโดยใช้วิธีสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ระบบการควบคุมตามแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ของบริษัทยังไม่มีความชัดเจน และไม่ได้คำนึงถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นแนวทางการประหยัดภาษี หรือแนวทางการเสียภาษีอากรอย่างถูกต้อง และระบบการส่งเอกสารสำคัญทางภาษีของหน่วยงานแต่ละหน่วยงาน เข้าสู่สำนักงานใหญ่ล่าช้า และเกิดการสูญหายระหว่างทางทำให้บริษัทต้องเสียสิทธิประโยชน์ทางภาษี

ไพสรณ์ สูงสมบัติ และ สวัสดิ์ พุ่มภักดี (2553) ศึกษาเรื่อง การจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในกรุงเทพมหานคร จำนวน 608 มูลนิธิ การศึกษาทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การรับเงินของมูลนิธิมีการออกเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ทั้งการรับบริจาคโดยตรง จากการรับบริจาคเป็นเงินสด และการรับบริจาคเป็นทรัพย์สินอื่น การรับบริจาคทั่วไปมีการบันทึกบัญชีในสมุดบัญชีทุกครั้ง เมื่อมีการจ่ายเงินมีเอกสารประกอบการจ่ายเงิน และในกรณีที่ไม่มีเอกสารประกอบการจ่ายเงิน จะมีการจัดทำใบสำคัญจ่ายให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อในใบสำคัญจ่าย และวิธีปฏิบัติในการจ่ายเงิน ต้องมีการบันทึกบัญชีทุกครั้งเมื่อมีการจ่ายเงิน ต้องมีเอกสารการจ่ายเงินครบถ้วน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิ คือ ประธานกรรมการมูลนิธิ และกรรมการเลขานุการมูลนิธิ จะเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิ โดยมูลนิธิ เช่น ทะเบียน สัญญาเช่า และเก็บรักษาไว้กับมูลนิธิ การควบคุมภายในการรับเงินของมูลนิธิที่มีการปฏิบัติตามที่สุุด คือ มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินและเก็บรักษาเงิน เรื่องการควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิ ที่มีการปฏิบัติตามที่สุุด คือ ก่อนการส่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของมูลนิธิ พบว่า ผู้ทำบัญชีของมูลนิธิไม่ได้

จบการศึกษาทางด้านบัญชีโดยตรงมีปัญหาในระดับมากที่สุด ปัญหาการจัดหาคู่่มือปฏิบัติงานทางด้านบัญชีสำหรับมูลนิธิมีปัญหาในระดับน้อย ปัญหาระบบการจัดเก็บรักษาเอกสารทางการเงินอย่างรัดกุมมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ปัญหาความถูกต้องครบถ้วนและการตรวจสอบได้มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ปัญหาค่าตอบแทนสำหรับผู้จัดทำบัญชีมีปัญหาในระดับปานกลาง

กมลวรรณ พุฒชาติ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมภายในโดยประเมินตนเอง (Control Self-Assessment: CSA) ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะประชากรศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี สถานภาพโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งบริหารระดับ 1-2 ระยะเวลาการปฏิบัติงานระหว่าง 1-5 ปี (2) ความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และเห็นด้วยปานกลางในด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการประเมินความเสี่ยง ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO ในด้านการประเมินความเสี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศิริพร ชุกกลิน (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในกรณีศึกษาของคลัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบัญชี วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของคลังตามแนวคิดของ COSO และประเมินการควบคุมภายในของคลังตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ บุคลากรของคลังทั้งสิ้น 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลโดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารคลังประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของคลังตามแนวคิดของ COSO มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประเมินประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการประเมินประสิทธิภาพการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล ส่วนด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง

จงกลณี สุริยะวงศ์ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินการควบคุมภายในของเทศบาลตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติเป็นไปตามแนวทางการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แต่มีบางส่วนไม่ได้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการควบคุมภายใน ในบางประการ เช่น ในด้านการจัดให้มีวิธีป้องกันทรัพย์สินให้

ปลอดภัย และในด้านการมอบอำนาจการบังคับบัญชา ด้านการจัดให้มีการอนุมัติด้านการควบคุม
 ทางการเงิน ด้านการควบคุมโดยงบประมาณ ด้านการจัดให้มีอนุกรรมการการตรวจสอบ และใน
 เรื่องทั่ว ๆ ไป เช่นการจัดให้มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล ซึ่งในด้านการมอบอำนาจการบังคับบัญชา และ
 ด้านการจัดให้มีการอนุมัติ มีคะแนนต่ำสุด มีความเสี่ยงสูงสุดที่จะเกิดการทุจริตได้ง่าย

ศุภชัย ลีเลิศธรรม (2550) ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำระบบการควบคุมภายในตาม
 แนวทาง COSO มาใช้กับการบริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี
 ผลการวิจัยพบว่า (1) ความเป็นไปได้ในการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO มาใช้กับ
 การบริหารงานของการไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
 ปานกลาง (2) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO ของพนักงาน
 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (3) ความรู้ความ
 เข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO ของพนักงานกับความเป็นไปได้ในการนำ
 ระบบควบคุมภายในมาใช้กับการบริหารงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัด
 เพชรบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำมาก (4) ปัจจัยด้านการบริหารกับความเป็นไปได้ในการนำ
 ระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO มาใช้กับการบริหารของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1
 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงมาก

เนตรดาว ทองประกอบ (2550) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของมาตรการควบคุมภายใน
 เทศบาลขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก กรณีศึกษาเทศบาลนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหาร
 ระดับสูงของเทศบาลนครราชสีมา และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลนครราชสีมา ยังไม่ให้ความสำคัญ
 ในระบบการควบคุมภายใน เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจในระเบียบ (2) ผู้ปฏิบัติงานไม่มี
 ความรู้ เนื่องจากไม่เคยได้รับการฝึกอบรม และไม่มีคู่มือการปฏิบัติงาน (3) กฎหมายมาตรการควบคุม
 ภายในตามระเบียบคณะกรรมการฯ มีขั้นตอนยุ่งยากและยากที่จะทำความเข้าใจ (4) ผู้ปฏิบัติงานมี
 จำนวนมากและมีกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาในการศึกษาระเบียบฯ

ราช บาฮาเดอร์ ชาร์มา และ นาบิล อาเหม็ด เอ็ม เซนน (2019) ศึกษาเรื่อง การศึกษา
 ประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในในธนาคารที่เลือกในซาอุดีอาระเบีย ผลการศึกษาพบว่า
 ประสิทธิภาพของการควบคุมภายในขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่
 สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร กิจกรรมการ
 ควบคุม และการติดตามผล องค์ประกอบเหล่านี้ได้มาจากการจัดการและบูรณาการกับกระบวนการ
 การจัดการ แม้ว่าองค์ประกอบจะใช้ได้กับธนาคารทุกแห่ง แต่ธนาคารขนาดเล็กและขนาดกลางก็
 สามารถนำไปประยุกต์ใช้แยกกันได้ กิจกรรมการควบคุมสามารถเป็นทางลัดและมีโครงสร้าง
 น้อยลงโดยธนาคารขนาดเล็กสามารถควบคุมการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพได้ การศึกษา
 พบว่าธนาคารในซาอุดีอาระเบียมีระบบการควบคุมภายในที่น่าพอใจ ธนาคารอัลราชฮีมีระบบการ

ควบคุมภายในที่ดีที่สุดในธนาคารที่เลือก มีข้อเสนอแนะว่ายังจำเป็นต้องปรับปรุงสภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง และระบบการสื่อสารในธนาคาร การศึกษาพิสูจน์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของธนาคารที่เลือกในซาอุดีอาระเบีย

โอลก้า บูบิเหล็ก (2017) ศึกษาเรื่อง กรณีศึกษาความสำคัญของการตรวจสอบภายในและการควบคุมภายในองค์กร ผลการศึกษาพบว่า การตรวจสอบภายในและการควบคุมภายในมีความสำคัญต่อองค์กร กฎและบทบาทของทั้งสองแนวคิดทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ผ่านการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นรวมถึงการบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจ

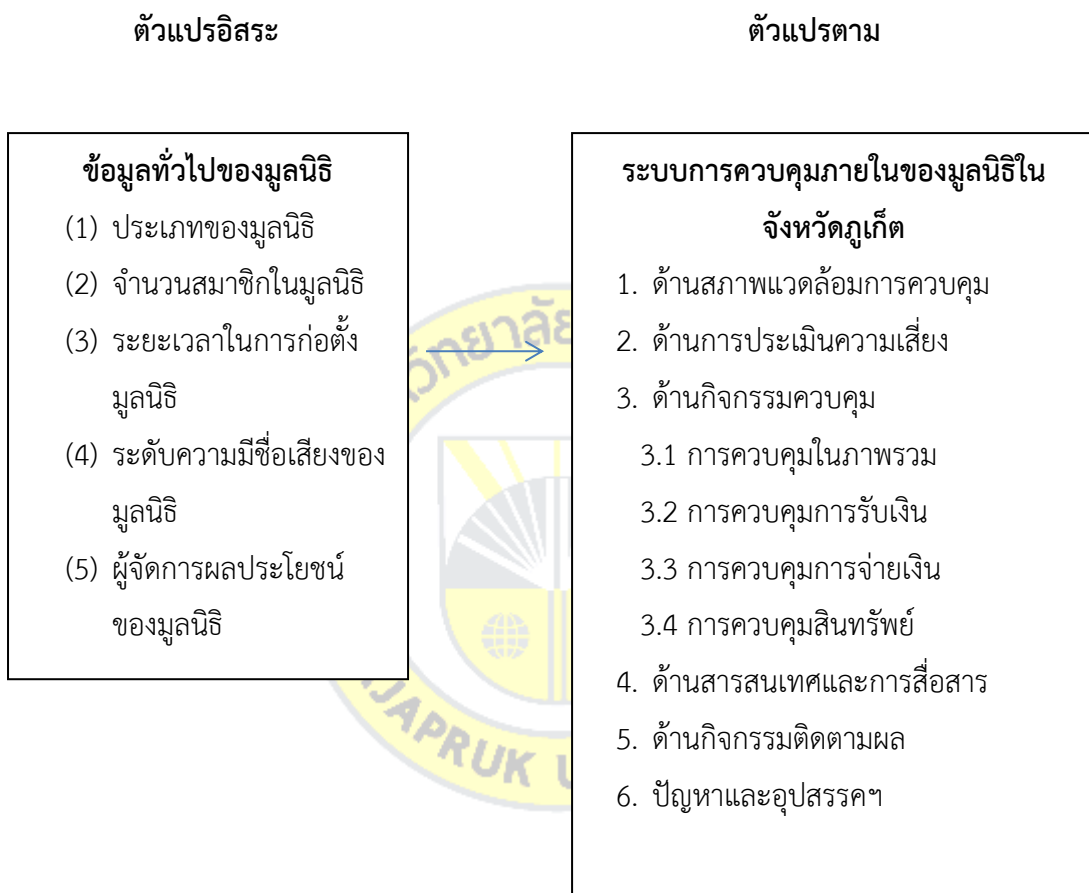
โจเซฟิน อีเวอร์บริง เฟรดดิก คิงวอล (2016) ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรและการใช้กรอบการทำงานของ COSO ตามกรอบแนวคิดของบริษัทที่เปิดเผยในประเทศไทยสวีเดน ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่ใช้กรอบงานของ COSO แตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับบริบททางธุรกิจและสถานการณ์ของบริษัท การหาแนวทางการบริหารความเสี่ยงแบบใหม่มาใช้ในบริษัทและเพื่อให้แน่ใจว่าพนักงานมีความพร้อมในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

เกวียงฉิ่ง และ เบง วี โก และ แจ บี คิม (2014) ศึกษาเรื่อง การควบคุมภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าลดลงอย่างมีสาระสำคัญในบริษัทที่มีจุดอ่อนเกี่ยวกับการควบคุมภายในเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่ไม่มีจุดอ่อนดังกล่าว ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารหลักฐานบางอย่างซึ่งบ่งชี้ว่าการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่ประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ดีขึ้นโดยการลดโอกาสในการยกยอทรัพยากรขององค์กรและผ่านการปรับปรุงคุณภาพของรายงานภายในเพื่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพบว่ากิจการที่มีขนาดเล็กกว่าจะได้รับประโยชน์มากขึ้นจากการที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดีจะทำให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ฮูตินี พูรี และ คริสโต อาคเคอร์แมน (2012) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบขององค์ประกอบการควบคุมตามแนว COSO กับประสิทธิผลของการควบคุมภายใน ในมุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในมีความเห็นว่าลักษณะขององค์ประกอบการควบคุมตามที่ระบุไว้ในกรอบแนวคิดของ COSO สำหรับองค์ประกอบของการควบคุมภายในด้านด้านการบริหารความเสี่ยง สารสนเทศและการสื่อสาร กิจกรรมการควบคุม และการติดตามผล มีส่วนช่วยให้ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญของแนวคิดเรื่องระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO และการทบทวนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ตามที่ปรากฏในภาพที่ 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ มูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ตสุทธิ จำนวน 115 มูลนิธิ รายละเอียดแสดงดังภาคผนวก ค ซึ่งมีจำนวนมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ตทั้งหมด 118 มูลนิธิและได้ยกเลิกหรือย้ายออกไปแล้ว จำนวน 3 มูลนิธิ (ข้อมูล: ส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากจำนวนประชากรทั้งหมด และวิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามหลักความน่าจะเป็น กำหนดขนาดตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูล

จำนวนข้อมูลที่ยอมรับเท่ากับ 29 มูลนิธิ เนื่องจากในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งมีอัตราการตอบกลับที่ประมาณร้อยละ 25 เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ 29 ชุด ผู้วิจัยจึงต้องส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 115 ชุด

นิสาชล รัตนมณี และ ประสพชัย พสุนนท์ (2561: 186) อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณนั้นในภาพรวมนักวิชาการกำหนดอัตราส่วนการตอบกลับที่ยอมรับได้อยู่ที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งคำถามในทุกส่วนของแบบสอบถามมีลักษณะเป็นปลายปิด โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิต เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) มี 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิต เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่เป็นจริงมากที่สุด โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบตามแนวของ COSO ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม มี 15 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง มี 8 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม

3.1 การควบคุมภายใน ในภาพรวม มี 15 ข้อ

3.2 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิต มี 10 ข้อ

3.3 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิต มี 10 ข้อ

3.4 การควบคุมภายในเกี่ยวกับสินทรัพย์ของมูลนิธิต มี 10 ข้อ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มี 10 ข้อ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการติดตามและประเมินผล มี 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามปัญหา คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ท (Likert) ประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 10 ข้อ และคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎีและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในตามแนวของ COSO ซึ่งครอบคลุมถึงองค์ประกอบการควบคุมภายในทั้ง 5 ด้าน และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามใน 2 ด้าน คือ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยดำเนินการดังนี้

3.3.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และมีความชำนาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาเนื้อหาสาระโครงสร้างของคำถามและปรับปรุงสำนวนภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนเข้าใจง่ายและเหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ได้เท่ากับ 0.84 และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มีค่ามากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม

3.3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบ (Try-out) ก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยใช้วิธีของ Cronbach's Alpha เพื่อหาค่าสัมประ

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) จากการทดสอบแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นที่ได้คือ 0.83 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดี หมายถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยการส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) ทางไปรษณีย์และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับเลือก ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามกลับมาภายใน 15 วัน โดยมีกำหนดการดังนี้

- (1) ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 115 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างในวันที่ 1 มิถุนายน 2562
- (2) รอคอยการตอบกลับถึงวันที่ 16 มิถุนายน 2562
- (3) ตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งกลับมา โดยนำไปตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล หากแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว จึงนำไปบันทึกข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ต่อไป
- (4) หากแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไม่ครบจำนวนตามที่ต้องการ (อย่างน้อยร้อยละ 25 หรือจำนวน 29 ชุด) จะทำการติดตามโดยการโทรศัพท์ ส่งอีเมลล์ และรอการตอบกลับอีกประมาณ 7 วัน

หากติดตามแล้วแบบสอบถามที่สมบูรณ์ยังได้ไม่ครบตามที่ต้องการ ก็จะเดินทางไปติดตามแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เป็นการคำนวณหาจากจำนวนคำตอบในแบบสอบถามแต่ละด้านที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิตั้งและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และตำแหน่งงานในปัจจุบัน โดย วิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 2 ระบบการควบคุมภายใน ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- (1) ทำการประเมินระบบการควบคุมภายในที่กำหนดโดยผู้ศึกษา ซึ่งกำหนดระดับและคะแนนการประเมิน ดังนี้

ระดับ	คะแนน
คำตอบที่เลือก “มี”	1
คำตอบที่เลือก “ไม่มี”	0

(2) นำคะแนนที่ได้ในข้อ 2 มาหาค่าร้อยละของแต่ละข้อ แล้วนำคำตอบในทุกข้อมาหาคะแนนรวมร้อยละ เพื่อสรุปผลการประเมินในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน

(3) การคำนวณคะแนนรวมระบบการควบคุมภายในจะคำนวณโดยนำคะแนนในแต่ละประเด็นตามแบบสอบถามมารวมกัน และเทียบค่ากลับไปหาคะแนนของแต่ละด้านเพื่อนำมาประมวลผลรวม และจัดแบ่งเกรด ดังนี้

คะแนนร้อยละ	ระดับการควบคุม
80-100	ดีเพียงพอ
60-79	เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง
ไม่เกิน 60	ควรปรับปรุง

การวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ ลักษณะแบบสอบถามส่วนแรกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยของ อภินันท์ จันตะณี (2547: 5) ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มาก
2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว นำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปจากสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

3.6.1 ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.6.3 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ มูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตนำเสนอ เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิ

ตอนที่ 2 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม

3.1 การควบคุมภายใน ในภาพรวม

3.2 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิ

3.3 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิ

3.4 การควบคุมภายในเกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ และข้อเสนอแนะ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – Distribution
P	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกค่านัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิ

ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิ ได้แก่ ประเภทของมูลนิธิ จำนวนสมาชิกในมูลนิธิ ระยะเวลาในการก่อตั้งมูลนิธิ ระดับความมีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักของมูลนิธิ และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของมูลนิธิ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทของมูลนิธิ		
องค์กรของรัฐ	5	17.24
องค์กรของวัด	1	3.45
องค์กรของเอกชน	21	72.41
องค์กรของตระกูล	2	6.90
รวม	29	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า มูลนิธิส่วนใหญ่เป็นองค์กรของเอกชน คิดเป็นร้อยละ 72.41 รองลงมาเป็นองค์กรของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 17.24 และเป็นองค์กรของวัดน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.45

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในมูลนิธิ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. จำนวนสมาชิกในมูลนิธิ		
น้อยกว่า 10 คน	7	24.14
ระหว่าง 10 – 50 คน	17	58.62
ระหว่าง 50 – 100 คน	1	3.45
มากกว่า 100 คน	4	13.79
รวม	29	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า มูลนิธิส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในมูลนิธิระหว่าง 10-50 คน คิดเป็นร้อยละ 58.62 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในมูลนิธิน้อยกว่า 10 คน คิดเป็นร้อยละ 24.14 และมูลนิธิที่มีจำนวนสมาชิกในมูลนิธิระหว่าง 50-100 คน มีน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 3.45

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการก่อตั้งมูลนิธิ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. มูลนิธิก่อตั้งมาแล้วเป็นเวลา		
น้อยกว่า 5 ปี	4	13.79
ระหว่าง 5 – 10 ปี	4	13.79
ระหว่าง 10 – 20 ปี	14	48.28
มากกว่า 20 ปี	7	24.14
รวม	29	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า มูลนิธิส่วนใหญ่ก่อตั้งมาแล้วระหว่าง 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.28 รองลงมาก่อตั้งมานานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.14 ส่วนมูลนิธิที่ก่อตั้งมาแล้วน้อยกว่า 5 ปี และก่อตั้งมาแล้วเป็นเวลาระหว่าง 5-10 ปี มีเท่ากัน ซึ่งมีน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 13.79

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชื่อเสียงของมูลนิธิ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. มูลนิธิมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับใด		
น้อย	8	27.58
ปานกลาง	13	44.83
มาก	1	3.45
มีชื่อเสียงมากและเป็นที่รู้จักระดับโลก	7	24.14
รวม	29	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า มูลนิธิส่วนใหญ่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.83 รองลงมาที่มีชื่อเสียงน้อย คิดเป็นร้อยละ 27.58 และมูลนิธิที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมาก มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.45

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น ผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ		
ประธานกรรมการ	21	72.41
กรรมการเลขานุการ	1	3.45
กรรมการเหรัญญิก	1	3.45
อื่น ๆ	6	20.69
รวม	29	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า มูลนิธิส่วนใหญ่มีการแต่งตั้งประธานกรรมการให้เป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 72.41 รองลงมาแต่งตั้งผู้อื่นให้เป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 20.69 ส่วนมูลนิธิที่มีการแต่งตั้งกรรมการเลขานุการ และแต่งตั้งกรรมการเหรัญญิก ให้เป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ มีจำนวนเท่ากัน ซึ่งมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.45

ตอนที่ 2 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ

ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ มีองค์ประกอบทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม 2) ด้านการประเมินความเสี่ยง 3) ด้านกิจกรรมควบคุม 4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5) ด้านกิจกรรมติดตามผล ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนงานระยะยาวและประจำปีที่ เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม รวมถึงงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร	23 (79.31)	6 (20.69)	- -
2. มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติที่เน้นความ ซื่อสัตย์และจริยธรรม เป็นลายลักษณ์อักษร	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
3. มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร (Organization Chart) เป็นลายลักษณ์ อักษรอย่างชัดเจน โดยเป็นโครงสร้างที่มีการจัดหน่วยงานที่ชัดเจน	20 (68.97)	9 (31.03)	- -

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน
องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) (ต่อ)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
4. มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน (Functional Description) เป็นลายลักษณ์อักษร	21 (72.41)	7 (24.14)	1 (3.45)
5. มีการกำหนดลักษณะงาน เฉพาะตำแหน่ง (Job Description) ของบุคลากรทุกตำแหน่งหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร	19 (65.52)	10 (34.48)	-
6. มีการกำหนดระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละตำแหน่งเป็นลายลักษณ์อักษร	15 (51.72)	14 (48.28)	-
7. มีการกำหนดระบบงานที่สำคัญ เช่น ระบบการวางแผนและงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบการบัญชี และระบบการบริหารสินทรัพย์ และระบบการให้ทุนเป็นลายลักษณ์อักษร	23 (79.31)	6 (20.69)	-
8. มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Operation Manual) เป็นลายลักษณ์อักษร	15 (51.72)	14 (48.28)	-
9. มีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานด้านการบริหารบุคคล ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงาน	17 (58.62)	12 (41.38)	-
10. มีการกำหนดให้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ	15 (51.72)	14 (48.28)	-
11. มีการจัดทำข้อกำหนดจริยธรรม (Code of Ethic) สำหรับผู้บริหารและพนักงานเป็นลายลักษณ์อักษร	15 (51.72)	14 (48.28)	-
12. มีการสื่อสารโดยแจ้งให้พนักงานทุกคนได้รับทราบ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจจริยธรรมดังกล่าว	20 (68.97)	9 (31.03)	-
13. มีข้อกำหนดห้ามปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ รวมทั้งบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร	19 (65.52)	10 (34.48)	-
14. มีการสื่อสารให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ เกี่ยวกับข้อกำหนดในการปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์	24 (82.76)	5 (17.24)	-
15. มุลินิจจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ	11 (37.93)	13 (44.83)	5 (17.24)
รวมเฉลี่ย	18.93 (65.29)	9.67 (33.33)	0.40 (1.38)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า องค์กรประกอบการควบคุมภายในองค์กรประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน 27 มุลินิติ คิดเป็นร้อยละ 93.10 รองลงมาคือ มีการสื่อสารให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ เกี่ยวกับข้อกำหนดในการปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ จำนวน 24 มุลินิติ คิดเป็นร้อยละ 82.76 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนงานระยะยาวและประจำปีที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม รวมถึงงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร และ มีการกำหนดระบบงานที่สำคัญ เช่น ระบบการวางแผนและงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบการบัญชี และระบบการบริหารสินทรัพย์ เป็นลายลักษณ์อักษร จำนวนเท่ากันคือ 23 มุลินิติ คิดเป็นร้อยละ 73.91

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์กรประกอบการควบคุมภายใน องค์กรประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ระบบสนับสนุนทุน ระบบบัญชี และระบบการเงิน เป็นต้น	18 (62.07)	11 (37.93)	-
2. ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ	16 (55.17)	13 (44.83)	-
3. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการระบุปัจจัยเสี่ยงประเภทต่างๆ โดยแยกเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน	11 (37.93)	18 (62.07)	-
4. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของแต่ละปัจจัยเสี่ยง โดยระบุโอกาสและความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น และผลกระทบของความเสี่ยง	10 (34.48)	19 (65.52)	-
5. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการจัดทำตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Assessment Maters – RAM)	6 (20.69)	23 (79.31)	-
6. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการจัดลำดับความเสี่ยงโดยดูข้อมูลจาก (Risk Assessment Maters – RAM)	8 (27.59)	21 (72.41)	-
7. มีการจัดการความเสี่ยงที่ระบุได้จากตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยการเลือกวิธีการจัดการและกิจกรรมควบคุมที่เหมาะสม	9 (31.03)	20 (68.97)	-

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) (ต่อ)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
8. มีการประเมินความเสี่ยงใหม่ เมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ การเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานใหม่ เป็นต้น	17 (58.62)	12 (41.38)	- -
รวมเฉลี่ย	11.88 (40.95)	17.12 (59.05)	- -

จากตารางที่ 4.7 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ระบบสนับสนุนทุน ระบบบัญชี และระบบการเงิน เป็นต้น จำนวน 18 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 62.07 รองลงมาคือ มีการประเมินความเสี่ยงใหม่ เมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ การเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานใหม่ เป็นต้น จำนวน 17 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 58.62 และลำดับต่อมา ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ จำนวน 16 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 55.17

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.1 การควบคุมภายใน ในภาพรวม

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณ ข้อบังคับระเบียบ และแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบการเงิน	24 (82.76)	5 (17.24)	- -
2. มีการกำหนดแผนภาพแสดงกระบวนการทำงาน (Flow Chart) ของระบบงานต่างๆ เช่น ระบบบัญชี การเงิน ระบบสินทรัพย์ เป็นต้น	20 (68.97)	9 (31.03)	- -
3. มีการกำหนดคุณสมบัติ (ความรู้ ความสามารถ และทักษะ) ของผู้ปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งของหน่วยงานอย่างละเอียด ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร	18 (62.07)	11 (37.93)	- -

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน
องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.1 การควบคุมภายใน
ในภาพรวม (ต่อ)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
4. มีการแบ่งแยกหน้าที่งานเพื่อการควบคุมอย่างเหมาะสม	21 (72.41)	8 (27.59)	- -
5. มีผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนด โดยไม่ให้ผู้ปฏิบัติคนเดียวทำหลายหน้าที่จนผิดหลักการควบคุมภายใน	21 (72.41)	8 (27.59)	- -
6. มีมาตรการป้องกันและดูแลทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ เช่น เอกสารหลักฐานที่สำคัญ ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ และอื่นๆ	25 (86.21)	4 (13.79)	- -
7. มีการกำหนดขอบเขตอำนาจ ในการอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษร	25 (86.21)	4 (13.79)	- -
8. มีการพิจารณาและอนุมัติให้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยมีลายเซ็นอนุมัติปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร	26 (89.66)	3 (10.34)	- -
9. มีการกำหนดให้ผู้รับผิดชอบการบันทึกรายการและจัดทำรายงานปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและทันเวลา	24 (82.76)	5 (17.24)	- -
10. มีการกำหนดให้มีการกระหายอดรายการที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการปฏิบัติตามที่กำหนด	22 (75.86)	7 (24.14)	- -
11. มีการกำหนดให้มีการสอบทานความถูกต้องของงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการปฏิบัติตามที่กำหนด	19 (65.52)	10 (34.48)	- -
12. ระบบสารสนเทศโดยคอมพิวเตอร์ ได้มีการกำหนดให้มีการควบคุมทั่วไป และการควบคุมเฉพาะระบบงาน	17 (58.62)	12 (41.38)	- -
13. มีการกำหนดให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีการจัดทำเอกสารหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	25 (86.21)	4 (13.79)	- -
14. มีข้อกำหนดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นลายลักษณ์อักษร และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน	17 (58.62)	12 (41.38)	- -
15. มีมาตรการติดตามและตรวจสอบให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ฯ	26 (89.66)	3 (10.34)	- -
รวมเฉลี่ย	22 (75.86)	7 (24.14)	- -

จากตารางที่ 4.8 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม หัวข้อ 3.1 การควบคุมภายในในภาพรวม ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีการพิจารณาและอนุมัติให้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยมีลายเซ็นอนุมัติปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และมีมาตรการติดตามและตรวจสอบให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ฯ จำนวนเท่ากันคือ 26 มุลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 89.66 รองลงมาคือ มีมาตรการป้องกันและดูแลทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ เช่น เอกสารหลักฐานที่สำคัญ ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ และมีการกำหนดขอบเขตอำนาจ ในการอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการกำหนดให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีการจัดทำเอกสารหลักฐาน เป็นลายลักษณ์อักษร และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จำนวนเท่ากันคือ 25 มุลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 86.21 และลำดับต่อมา มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณ ข้อบังคับ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบการเงิน และมีการกำหนดให้ผู้ที่รับผิดชอบการบันทึกรายการและจัดทำรายงาน ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและทันเวลา จำนวนเท่ากันคือ 24 มุลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 82.76

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.2 การควบคุมภายใน เกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิ

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
2. มีผู้รับผิดชอบในการรับเงินและการเก็บรักษาเงินโดยเฉพาะ	28 (96.55)	1 (3.45)	- -
3. เมื่อออกไปเสิร์ฟรับเงินแล้ว ให้ลงบัญชีรายรับและอ้างอิงเลขที่ใบเสิร์ฟรับเงินไว้ด้วย	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
4. พิมพ์หมายเลขใบเสิร์ฟรับเงินทุกฉบับเรียงลำดับล่วงหน้า	25 (86.21)	4 (13.79)	- -
5. เงินสดและเช็คที่ได้รับในแต่ละวันมีการนำฝากธนาคารทันทีเมื่อสิ้นวันหรือเข้าวันรุ่งขึ้น โดยไม่นำไปใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
6. มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน	21 (72.41)	8 (27.59)	- -

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.2 การควบคุมภายใน เกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิ (ต่อ)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
7. มีการตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในมือกับยอดเงินตามที่บันทึกบัญชีทุกวัน	21 (72.41)	8 (27.59)	- -
8. มีการตรวจสอบว่าได้นำเอกสารการรับเงินมาบันทึกบัญชีทุกฉบับ	28 (96.55)	1 (3.450)	- -
9. มีการควบคุมเอกสารเกี่ยวกับการรับเงินที่ใช้แล้วและยังไม่ได้ใช้	26 (89.66)	3 (10.34)	- -
10. มีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารรับเงินทุกครั้ง	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
รวมเฉลี่ย	25.70 (88.62)	3.30 (11.38)	- -

จากตารางที่ 4.9 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม หัวข้อ 3.2 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิ ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีผู้รับผิดชอบในการรับเงินและการเก็บรักษาเงินโดยเฉพาะ และ มีการตรวจสอบว่าได้นำเอกสารการรับเงินมาบันทึกบัญชีทุกฉบับ จำนวนเท่ากันคือ 28 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 96.55 รองลงมาคือ มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน, เมื่อออกใบเสร็จรับเงินแล้ว ให้ลงบัญชีรายรับและอ้างอิงเลขที่ใบเสร็จรับเงินไว้ด้วย, เงินสดและเช็คที่ได้รับในแต่ละวันมีการนำฝากธนาคารทันทีเมื่อสิ้นวันหรือเช้าวันรุ่งขึ้น โดยไม่นำไปใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น และมีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารรับเงินทุกครั้ง จำนวนเท่ากันคือ 27 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 93.10 และลำดับต่อมา มีการควบคุมเอกสารเกี่ยวกับการรับเงินที่ใช้แล้วและยังไม่ได้ใช้ จำนวน 26 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 89.66

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.3 การควบคุมภายใน เกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิ

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงิน	26 (89.66)	3 (10.34)	- -
2. ก่อนการส่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
3. การส่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องมีเอกสารประกอบการจ่ายเงินครบถ้วน	27 (93.10)	2 (6.90)	- -
4. มีการตรวจสอบเอกสารการจ่ายเงินก่อนการจ่ายทุกครั้ง	28 (96.55)	1 (3.450)	- -
5. การจ่ายเงินทุกครั้งต้องจ่ายเป็นเช็ค ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนไม่มาก ซึ่งได้กำหนดวงเงินไว้ในนโยบายการจ่ายเงินสลดย่อย	22 (75.86)	7 (24.14)	- -
6. มีการพิมพ์เลขที่เอกสารการจ่ายเงินทุกฉบับไว้ล่วงหน้า	12 (41.38)	17 (58.62)	- -
7. เอกสารการจ่ายเงินทุกฉบับ ควรเก็บเข้าแฟ้มและประทับตรา “จ่ายแล้ว” ทุกฉบับเพื่อป้องกันการเบิกเงินซ้ำ	22 (75.86)	7 (24.14)	- -
8. มีการระบุงเงินของผู้มีอำนาจที่ลงนามจ่ายเงินด้วยเช็ค	23 (79.31)	6 (20.69)	- -
9. ผู้มีอำนาจลงนามในเช็คที่ส่งจ่าย ต้องมีอย่างน้อย 2 คน	25 (86.21)	4 (13.79)	- -
10. มีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารจ่ายเงินทุกครั้ง	26 (89.66)	3 (10.34)	- -
รวมเฉลี่ย	23.80 (82.07)	5.20 (17.93)	- -

จากตารางที่ 4.10 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม หัวข้อ 3.3 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิ ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีการ

ตรวจสอบเอกสารการจ่ายเงินก่อนการจ่ายทุกครั้ง จำนวน 28 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 96.55 รองลงมา คือ ก่อนการส่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ และการส่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องมี เอกสารประกอบการจ่ายเงินครบถ้วน จำนวนเท่ากันคือ 27 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 93.10 และลำดับ ต่อมา มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงิน และมีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารจ่ายเงินทุกครั้ง จำนวนเท่ากันคือ 26 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 89.66

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) 3.4 การควบคุมภายใน เกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิ

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. การบันทึกทะเบียนทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสินทรัพย์ของมูลนิธิ ในทะเบียนทรัพย์สินไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง	25 (86.21)	4 (13.79)	-
2. มีการระบุสาเหตุของการจำหน่ายทรัพย์สินไว้ด้วยทุกครั้งที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินออกจากทะเบียน	22 (75.86)	7 (24.14)	-
3. มีการแยกทะเบียนทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์ และทะเบียนทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์	21 (72.41)	8 (27.59)	-
4. มีการจัดประเภทและให้รหัสทรัพย์สินเพื่อความสะดวกต่อการตรวจสอบ	18 (62.07)	11 (37.93)	-
5. มีการติดหรือระบุรหัสทรัพย์สินที่สังหาริมทรัพย์ของมูลนิธิทุกรายการ	18 (62.07)	11 (37.93)	-
6. มีการกำหนดระเบียบในการนำทรัพย์สินของมูลนิธิไปใช้	20 (68.97)	9 (31.03)	-
7. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิโดยเฉพาะ	23 (79.31)	6 (20.69)	-
8. มีการสำรวจทรัพย์สินของมูลนิธิอยู่เสมอ ว่ามีอยู่จริง และครบถ้วน	23 (79.31)	6 (20.69)	-
9. มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของมูลนิธิไว้ในสถานที่เก็บที่ปลอดภัย	26 (89.66)	3 (10.34)	-
10. มีการเปรียบเทียบยอดการตรวจนับทรัพย์สินกับทะเบียนทรัพย์สิน	17 (58.62)	12 (41.38)	-
รวมเฉลี่ย	21.30 (73.45)	7.70 (26.55)	-

จากตารางที่ 4.11 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม หัวข้อ 3.4 การควบคุมภายในเกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิตี่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของมูลนิธิไว้ในสถานที่เก็บที่ปลอดภัย จำนวน 26 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 89.66 รองลงมาคือ มีการบันทึกทะเบียนทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสินทรัพย์ของมูลนิธิ ในทะเบียนทรัพย์สินไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง จำนวน 25 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 86.21 และลำดับต่อมา มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิโดยเฉพาะ และมีการสำรวจทรัพย์สินของมูลนิธิอยู่เสมอ ว่ามีอยู่จริง และครบถ้วน จำนวนเท่ากันคือ 23 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 79.31

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการจัดวางระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมกิจกรรมดำเนินงาน และมีการควบคุมที่เพียงพอ	17 (58.62)	12 (41.38)	-
2. มีระบบสารสนเทศที่จัดทำด้วยมือ (Manual) หรือคอมพิวเตอร์ (Computer)	20 (68.97)	9 (31.03)	-
3. มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างถูกต้องครบถ้วน ตลอดจนมีการจัดเก็บเอกสารประกอบการบันทึกไว้ครบถ้วนและเป็นหมวดหมู่	22 (75.86)	7 (24.14)	-
4. มีระบบในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบสารสนเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลไปสู่บุคคลอื่นที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง	19 (65.52)	10 (34.48)	-
5. มีแผนการเตรียมแผนฟื้นฟูระบบ (Disaster Recovery Plan) และแผนฉุกเฉิน (Contingency Plan) สำหรับระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย	16 (55.17)	13 (44.83)	-
6. มีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและเพียงพอเพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ใช้งานสารสนเทศ	18 (62.07)	11 (37.93)	-
7. มีสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ทันต่อเวลา และสม่ำเสมอ มีนัยสำคัญและสามารถเปรียบเทียบกันได้	17 (58.62)	12 (41.38)	-

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication) (ต่อ)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
8. มีการสื่อสารสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น	18 (62.07)	11 (37.93)	- -
9. มีการสื่อสารอย่างชัดเจนให้พนักงานทุกคนทราบและเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการควบคุมภายใน	20 (68.97)	9 (31.03)	- -
10. มีกลไกหรือช่องทางให้พนักงานสามารถเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ตลอดจนกำหนดให้มีการรับฟังและพิจารณาข้อร้องเรียนจากภายนอก อาทิ รัฐสภา ประชาชน สื่อมวลชน เป็นต้น	16 (55.17)	13 (44.83)	- -
รวมเฉลี่ย	18.30 (63.10)	10.70 (36.90)	-

จากตารางที่ 4.12 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างถูกต้องครบถ้วน ตลอดจนมีการจัดเก็บเอกสารประกอบการบันทึกไว้ครบถ้วนและเป็นหมวดหมู่ จำนวน 22 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 75.86 รองลงมาคือ มีระบบสารสนเทศที่จัดทำด้วยมือ (Manual) หรือคอมพิวเตอร์ (Computer) และมีการสื่อสารอย่างชัดเจนให้พนักงานทุกคนทราบและเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการควบคุมภายใน จำนวนเท่ากันคือ 20 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 68.97 และลำดับต่อมา มีระบบในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบสารสนเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลไปสู่บุคคลอื่นที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จำนวน 19 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 65.52

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามองค์ประกอบการควบคุมภายใน องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล (Monitoring Activities)

การควบคุมภายใน	จำนวน (ร้อยละ)		
	มี	ไม่มี	ไม่ตอบ
1. มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	21 (72.41)	8 (27.59)	- -
2. กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน มีการดำเนินการแก้ไขอย่างทันกาล	21 (72.41)	8 (27.59)	- -
3. มีการกำหนดให้มีการตรวจสอบภายใน โดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด ข้อบังคับ ระเบียบ ในปัจจุบัน	16 (55.17)	13 (44.83)	- -
4. มีการกำหนดให้มีการประเมินผลเป็นรายครั้ง (Separate Evaluation) ทั้งชนิดการประเมินการควบคุมภายในด้วยตนเอง (Control Self Assessment) และการประเมินการควบคุมอย่างเป็นอิสระ ตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่องและอย่างสม่ำเสมอ และมีการปฏิบัติงานตามที่กำหนดตลอดจนมีการรายงานผลการประเมินต่อผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบ	16 (55.17)	13 (44.83)	- -
5. จุดบกพร่องที่ตรวจพบได้มีการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และได้มีการปรับปรุงแก้ไขในทางปฏิบัติในเวลาต่อมา รวมทั้งได้มีการติดตามและรายงานผล	22 (75.86)	7 (24.14)	- -
6. มีการกำหนดให้ผู้บริหารต้องรายงานต่อผู้กำกับดูแล ในกรณีที่มีการทุจริตหรือสงสัยว่ามีการทุจริต ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และการกระทำอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ	20 (68.97)	9 (31.03)	- -
รวมเฉลี่ย	19.33 (66.67)	9.67 (33.33)	- -

จากตารางที่ 4.13 พบว่า องค์ประกอบการควบคุมภายในองค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล ที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ จุดบกพร่องที่ตรวจพบได้มีการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และได้มีการปรับปรุงแก้ไขในทางปฏิบัติในเวลาต่อมา รวมทั้งได้มีการติดตามและรายงานผล จำนวน 22 มูลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 75.86 รองลงมาคือ มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และกรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน มีการดำเนินการแก้ไขอย่างทันกาล จำนวนเท่ากันคือ

21 มุลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 72.41 และลำดับต่อมา มีการกำหนดให้ผู้บริหารต้องรายงานต่อผู้กำกับดูแล ในกรณีที่มีการทุจริตหรือสงสัยว่ามีการทุจริต ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และการกระทำอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 20 มุลนิธิ คิดเป็นร้อยละ 68.97

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ และข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ

(n=29)

ระดับของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ	\bar{x}	SD	แปลความหมาย	ลำดับ
1. ผู้บริหารของมูลนิธิไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน หรือให้ความสำคัญน้อยมาก	2.76	1.48	ปานกลาง	1
2. มูลนิธิไม่ได้จัดให้มีระบบการควบคุมภายใน	2.03	1.15	น้อย	7
3. มูลนิธิไม่มีการทำคู่มือปฏิบัติงานของทุกฝ่าย	2.10	1.11	น้อย	6
4. มูลนิธิไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการควบคุมภายใน โดยเฉพาะ	2.55	1.18	ปานกลาง	3
5. ผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิมีวุฒิการศึกษา และความรู้ความสามารถไม่ตรงตามตำแหน่งที่รับผิดชอบ	2.52	1.09	ปานกลาง	2
6. มูลนิธิไม่มีระบบการจัดเก็บรักษาเอกสารทางการเงินอย่างรัดกุม	2.00	1.10	น้อย	8
7. เอกสารทางบัญชีการเงินของมูลนิธิ ไม่มีความถูกต้องครบถ้วนและไม่สามารถตรวจสอบได้	1.69	1.07	น้อย	10
8. การกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ทำบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชี และผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่งไม่เหมาะสม	1.93	1.13	น้อย	9

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ (ต่อ)

(n=29)

ระดับของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ	\bar{X}	SD	แปลความหมาย	ลำดับ
9. มูลนิธิมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุนสนับสนุน	2.21	1.21	น้อย	5
10. การรายงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ได้กระทำอย่างสม่ำเสมอ	2.45	1.15	น้อย	4
โดยรวม	2.22	1.17	น้อย	

จากตารางที่ 4.14 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิพบว่า โดยรวมมีระดับของปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, $SD = 1.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารของมูลนิธิไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในหรือให้ความสำคัญน้อยมาก ($\bar{X} = 2.76$, $SD = 1.48$) ผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิมีวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถไม่ตรงตามตำแหน่งที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.52$, $SD = 1.09$) มูลนิธิไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการควบคุมภายในโดยเฉพาะ ($\bar{X} = 2.55$, $SD = 1.18$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เอกสารทางบัญชีการเงินของมูลนิธิไม่มีความถูกต้องครบถ้วนและไม่สามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 1.69$, $SD = 1.07$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” (The Study of Problems of Internal Control Systems of Foundations in Phuket)” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ มูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 115 มูลนิธิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีมูลนิธิที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 29 มูลนิธิ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นมูลนิธิที่เป็นองค์กรของเอกชน จำนวน 21 มูลนิธิ ร้อยละ 72.41 มีจำนวนสมาชิกในมูลนิธิระหว่าง 10 - 15 คน จำนวน 17 มูลนิธิ ร้อยละ 58.62 มีระยะเวลาในการก่อตั้งมาแล้วระหว่าง 10 - 20 ปี จำนวน 14 มูลนิธิ ร้อยละ 48.28 มีชื่อเสียงในระดับปานกลาง จำนวน 13 มูลนิธิ ร้อยละ 44.83 และส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ คือ ประธานกรรมการ จำนวน 21 มูลนิธิ ร้อยละ 72.41 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

5.1.1 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

ในภาพรวมของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต พบว่า อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 69.50) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านตามหลักการของ COSO พบว่าองค์ประกอบที่มีระบบการควบคุมเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และองค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษร มีการสื่อสารให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติเกี่ยวกับข้อกำหนดในการปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนงานระยะยาวและประจำปีที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม รวมถึงงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการกำหนดระบบงานที่สำคัญ เช่น ระบบการวางแผนและงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบการบัญชี และระบบการบริหารสินทรัพย์ เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มูลนิธิจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ระบบการ

ควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ด้านการประเมินความเสี่ยง โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับควรปรับปรุง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ระบบสนับสนุนทุน ระบบบัญชี และระบบการเงิน เป็นต้น มีการประเมินความเสี่ยงใหม่เมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ การเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานใหม่ เป็นต้น และผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ในแต่ละแผนงานที่สำคัญ มีการจัดทำตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Assessment Maters – RAM)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.1 การควบคุมภายในในภาพรวม ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ด้านกิจกรรมควบคุม เกี่ยวกับการควบคุมภายในในภาพรวม โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีการพิจารณาและอนุมัติให้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยมีลายเซ็นอนุมัติปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร มีมาตรการติดตามและตรวจสอบให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามกฎ ข้อบังคับฯ มีมาตรการป้องกันและดูแลทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ เช่น เอกสารหลักฐานที่สำคัญ ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ มีการกำหนดขอบเขตอำนาจในการอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีการจัดทำเอกสารหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ งบประมาณ ข้อบังคับ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบการเงิน และมีการกำหนดให้ผู้ที่

รับผิดชอบการบันทึกรายการและจัดทำรายงาน ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและทันเวลา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ระบบสารสนเทศโดยคอมพิวเตอร์ได้มีการกำหนดให้มีการควบคุมทั่วไปและการควบคุมเฉพาะระบบงาน และมีข้อกำหนดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์เป็นลายลักษณ์อักษร และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน

3.2 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิต ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิตในจังหวัดภูเก็ต ด้านกิจกรรมควบคุม เกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิต โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับดีเพียงพอ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีผู้รับผิดชอบในการรับเงินและการเก็บรักษาเงินโดยเฉพาะ มีการตรวจสอบว่าได้นำเอกสารการรับเงินมาบันทึกบัญชีทุกฉบับ มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน, เมื่อออกใบเสร็จรับเงินแล้วให้ลงบัญชีรายรับและอ้างเลขที่ใบเสร็จรับเงินไว้ด้วย, เงินสดและเช็คที่ได้รับในแต่ละวันมีการนำฝากธนาคารทันทีเมื่อสิ้นวันหรือเช้าวันรุ่งขึ้นโดยไม่นำไปใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น มีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารรับเงินทุกครั้ง มีการควบคุมเอกสารเกี่ยวกับการรับเงินที่ใช้แล้วและยังไม่ได้ใช้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และมีการตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในมือกับยอดเงินตามที่เป็นบัญชีทุกวัน

3.3 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิต ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิตในจังหวัดภูเก็ต ด้านกิจกรรมควบคุม เกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิต โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับดีเพียงพอ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีการตรวจสอบเอกสารการจ่ายเงินก่อนการจ่ายทุกครั้ง ก่อนการสั่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ การสั่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องมีเอกสารประกอบการจ่ายเงินครบถ้วน มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงิน และมีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารจ่ายเงินทุกครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการพิมพ์เลขที่เอกสารการจ่ายเงินทุกฉบับไว้ล่วงหน้า

3.4 การควบคุมภายในเกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิต ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิตในจังหวัดภูเก็ต ด้านกิจกรรมควบคุม เกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิต โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของมูลนิธิตไว้ในสถานที่เก็บที่ปลอดภัย มีการบันทึกทะเบียนทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสินทรัพย์ของมูลนิธิตในทะเบียนทรัพย์สินไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิตโดยเฉพาะ และมีการสำรวจทรัพย์สินของมูลนิธิตอยู่เสมอว่ามีอยู่จริงและครบถ้วน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการเปรียบเทียบยอดการตรวจนับทรัพย์สินกับทะเบียนทรัพย์สิน

องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication) ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 63.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตลอดจนมีการจัดเก็บเอกสารประกอบการบันทึกไว้ครบถ้วนและเป็นหมวดหมู่ มีระบบสารสนเทศที่จัดทำด้วยมือ (Manual) หรือคอมพิวเตอร์ (Computer) มีการสื่อสารอย่างชัดเจนให้พนักงานทุกคนทราบและเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการควบคุมภายใน มีระบบในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบสารสนเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลไปสู่บุคคลอื่นที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีแผนการเตรียมแผนฟื้นฟูระบบ (Disaster Recovery Plan) และแผนฉุกเฉิน (Contingency Plan) สำหรับระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย และมีกลไกหรือช่องทางให้พนักงานสามารถเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ตลอดจนกำหนดให้มีการรับฟังและพิจารณาข้อร้องเรียนจากภายนอก อาทิ รัฐสภา ประชาชน สื่อมวลชน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล (Monitoring Activities) ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ด้านกิจกรรมติดตามผล โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับเพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 66.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ จุดบกพร่องที่ตรวจพบได้มีการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และได้มีการปรับปรุงแก้ไขในทางปฏิบัติในเวลาต่อมา รวมทั้งได้มีการติดตามและรายงานผล มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนมีการดำเนินการแก้ไขอย่างทันกาล มีการกำหนดให้ผู้บริหารต้องรายงานต่อผู้กำกับดูแล ในกรณีที่มีการทุจริตหรือสงสัยว่ามีการทุจริต ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และการกระทำอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการกำหนดให้มีการตรวจสอบภายใน โดยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด ข้อบังคับ ระเบียบ ในปัจจุบัน และมีการกำหนดให้มีการประเมินผลเป็นรายครั้ง (Separate Evaluation) ทั้งชนิดการประเมินการควบคุมภายในด้วยตนเอง (Control Self-Assessment) และการประเมินการควบคุมอย่างเป็นอิสระ ตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่องและอย่างสม่ำเสมอ และมีการปฏิบัติงานตามที่กำหนดตลอดจนมีการรายงานผลการประเมินต่อผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบ

5.1.2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

ในภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต พบว่า โดยรวมมีระดับของปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารของมูลนิธิไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในหรือให้ความสำคัญน้อยมาก ผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิมีวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถไม่ตรงตามตำแหน่งที่รับผิดชอบ มูลนิธิไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการควบคุมภายในโดยเฉพาะ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เอกสารทางบัญชีการเงินของมูลนิธิไม่มีความถูกต้องครบถ้วนและไม่สามารถตรวจสอบได้

5.2 อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยเรื่อง “ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต (Internal Control Systems of Foundations in Phuket)” ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิจัยมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

ในภาพรวมของระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต พบว่ามูลนิธิส่วนใหญ่มีระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และองค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล โดยรวมเฉลี่ยทุกองค์ประกอบมีคะแนนของระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับที่เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายองค์ประกอบของระบบการควบคุมภายในแล้ว สามารถสรุปตามระดับการควบคุมทั้ง 3 ระดับได้ดังนี้

ระดับที่ดีเพียงพอ (ระหว่าง 80 – 100 คะแนน) ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities) หัวข้อที่ 3.2 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิ และหัวข้อที่ 3.3 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิ เป็นองค์ประกอบที่มีระบบการควบคุมมากที่สุด เช่น มีผู้รับผิดชอบในการรับเงินและการเก็บรักษาเงินโดยเฉพาะ มีการตรวจสอบเอกสารการจ่ายเงินก่อนการจ่ายทุกครั้ง จึงทำให้มั่นใจได้ว่ามูลนิธิส่วนใหญ่ในจังหวัดภูเก็ตมีระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินและจ่ายเงินเป็นอย่างดี

ระดับที่เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง (ระหว่าง 60 – 79 คะแนน) ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม หัวข้อที่ 3.1 การควบคุมในภาพรวม หัวข้อที่ 3.4 การควบคุมเกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิ องค์ประกอบที่ 4 ด้าน

สารสนเทศและการสื่อสาร และองค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล เช่น มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม เป็นลายลักษณ์อักษร มีการพิจารณาและอนุมัติให้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยมีลายเซ็นอนุมัติปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของมูลนิธิไว้ในสถานที่เก็บที่ปลอดภัย มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างถูกต้องครบถ้วน ตลอดจนมีการจัดเก็บเอกสารประกอบการบันทึกไว้ครบถ้วนและเป็นหมวดหมู่ จุดบกพร่องที่ตรวจพบได้มีการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และได้มีการปรับปรุงแก้ไขในทางปฏิบัติในเวลาต่อมา รวมทั้งได้มีการติดตามและรายงานผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรสมณ์ สูงสมบัติ และสวัสดิ์ พุ่มภักดี (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในกรุงเทพมหานคร และพบว่า มูลนิธิส่วนใหญ่ระบุว่ามีการจัดทำบัญชีเป็นไปตามหลักบัญชีคู่ และมีการตรวจความถูกต้องในการทำบัญชี มีการควบคุมภายในการรับและการจ่ายเงิน หรือการใช้ทรัพย์สินของมูลนิธิ

ระดับที่ควรปรับปรุง (ต่ำกว่า 60 คะแนน) ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง เพราะมูลนิธิส่วนใหญ่ไม่มีการระบุความเสี่ยง ไม่มีการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และไม่ได้จัดทำตารางวิเคราะห์ความเสี่ยงสำหรับระบบงานที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยพร บรรดาศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO ด้านรายรับ - รายจ่าย กรณีศึกษากองทุนสุขภาพ จากการวิจัยพบว่า ระบบการควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยง ระดับการควบคุมอยู่ในเกณฑ์ที่ควรปรับปรุง ประเด็นการควบคุมที่ยังไม่มีความเหมาะสม คือ ควรจัดทำแผนการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น ระบบแผนงานและงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบพัสดุ เป็นต้น อย่างไรก็ตามมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีขนาดเล็กจึงอาจเป็นเหตุผลที่ไม่ได้มีการประเมินความเสี่ยงของมูลนิธิ ซึ่งนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถป้องกันการเกิดการทุจริตขึ้นในมูลนิธิ

5.2.2 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

ในภาพรวมของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต พบว่ามูลนิธิส่วนใหญ่มีระดับปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย ซึ่งน่าพอใจเพราะหมายถึงมูลนิธิส่วนใหญ่ในจังหวัดภูเก็ตมีระบบการควบคุมภายในการบริหารงาน อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาตามระดับของปัญหาและอุปสรรคแล้วยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง เช่น ปัญหาผู้บริหารของมูลนิธิไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในหรือให้ความสำคัญน้อยมาก ปัญหามูลนิธิไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการควบคุมภายในโดยเฉพาะ ปัญหาเอกสารทางบัญชีการเงินของมูลนิธิไม่มีความถูกต้องครบถ้วนและไม่สามารถตรวจสอบได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรสมณ์ สูงสมบัติ และสวัสดิ์ พุ่มภักดี (2553: 51) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิใน

กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดหาผู้มีความรู้ความสามารถมาทำบัญชีและควบคุมดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ปัญหาความถูกต้องครบถ้วนและการตรวจสอบได้ ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บรรดาศักดิ์ (2555: 96) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO ด้านรายรับ-รายจ่าย กรณีศึกษากองทุนสุขภาพ ผลการศึกษาพบว่า จากการประเมินองค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม ระดับการควบคุมอยู่ในเกณฑ์เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่าประเด็นที่ยังไม่มีการควบคุมที่เหมาะสมสูงสุด 3 อันดับ คือ 1) ยังไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่งานเพื่อการควบคุมภายในอย่างเหมาะสม 2) ผู้ปฏิบัติงานคนเดียวทำหลายหน้าที่ ผิดหลักการควบคุมภายในเรื่องการแบ่งแยกหน้าที่งาน และ 3) ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นลายลักษณ์อักษร และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า มูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่มีระบบการควบคุมภายในอยู่ในเกณฑ์ที่เพียงพอแต่ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง และมีระดับของปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับการควบคุมภายในน้อย ซึ่งเป็นเกณฑ์รวมที่น่าพอใจ แต่ก็ยังคงมีบางมูลนิธิที่มีระบบการควบคุมภายในน้อยและพบปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง อีกทั้งผู้วิจัยได้พบข้อจำกัดในการไม่มีตัวตนจริงของมูลนิธิ ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของมูลนิธิที่ต้องการให้บริการหรือตอบแทนสังคมโดยไม่แสวงหาประโยชน์หรือผลกำไร ทำให้ไม่สามารถมองข้ามการมีระบบการควบคุมภายในที่ดีไปได้ เพราะรายรับจากมูลนิธิส่วนใหญ่มาจากเงินหรือทรัพย์สินของประชาชนของประเทศ ผ่านการบริจาคจากประชาชนทั่วไปหรือการอุดหนุนจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ฉะนั้นเพื่อให้ระบบการควบคุมภายในสามารถสร้างความเชื่อถือที่มีต่อมูลนิธิได้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอเพื่อพิจารณาไปยังรัฐบาล ผ่านกระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, ส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต ควรกำหนดเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ เช่น

5.3.1.1 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

จัดให้มีการอบรมหัวข้อย่อยเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน (Internal Control System) เพิ่มเติมหรือสอดแทรกไปกับการอบรมตามหัวข้อหลักหรือหลักสูตรหลักที่จัดอยู่เป็นประจำตามงบประมาณ อย่างน้อย 2-3 ชั่วโมงต่อปี แก่กรรมการบริหาร ผู้จัดการ หรือตัวแทนระดับผู้บริหารของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะระดับองค์กร

ให้มูลนิธิจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในอย่างย่อ อย่างน้อย 2-3 ปีต่อหนึ่งครั้ง เพื่อให้เกิดความมั่นใจเบื้องต้นในระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

5.3.1.3 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง ในฐานะผู้กำกับดูแลมูลนิธิตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการ และการทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ. 2545 ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน เช่น สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย (สศท.) องค์กรด้านการสอบบัญชีที่มีชื่อเสียงระดับสากลในประเทศไทย, Big 4 หรือ มหาวิทยาลัยชั้นนำต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิโดยเฉพาะ และจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการควบคุมภายในของมูลนิธิ เพื่อเผยแพร่ให้มูลนิธิต่าง ๆ ได้ใช้ประโยชน์

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การวิจัยเรื่อง “ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในและปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์ประธานกรรมการ, กรรมการบริหาร, ผู้จัดการมูลนิธิในมุมมองด้านต่าง ๆ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมูลนิธิ เพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยที่ครอบคลุม โดยเฉพาะข้อมูลด้านปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำไปวางแผนในการลดปัญหานั้นๆ จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ตต่อไป

5.3.2.2 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ควรมีการขยายการศึกษาวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วทั้งประเทศ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบและกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการควบคุมภายในและจัดทำคู่มือการควบคุมภายในของมูลนิธิต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ พุฒชาติ. (2553). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการควบคุมภายในโดยการประเมินตนเอง (Control Self-Assessment: CSA) ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรมสรรพากร. (2560). **รายชื่อมูลนิธิที่จดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณกุศล.** ค้นเมื่อ 27 เมษายน 2560, จาก <https://www.rd.go.th/publish/44182.0.html>
- ข่าวไทยพีบีเอส. (2560). **หญิงชาวบุรีรัมย์หอบหลักฐานเอาผิดชาวเนเธอร์แลนด์เปิดมูลนิธิบังหน้า โกงเงินบริจาค.** ค้นเมื่อ 27 เมษายน 2560, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/261344>
- จงกลณี สุริยะวงศ์. (2551). **แนวทางการควบคุมภายในทางการเงินและบัญชีของเทศบาลตำบลในอำเภอเมืองเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทนา สาขากร และคณะ. (2557). **การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน.** กรุงเทพฯ: หจก. ทีพีเอ็น เพรส.
- เนตรดาว ทองประกอบ. (2550). **เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของมาตรฐานการควบคุมภายในระหว่างเทศบาลขนาดใหญ่และเทศบาลขนาดเล็ก กรณีศึกษาเทศบาลนครราชสีมากับเทศบาลตำบลโคกกรวด อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา.** การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิสาชล รัตนมณี และ ประสพชัย พสุนนท์. (2561). **บทความวิจัย เรื่อง อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ.** คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยพร บรรดาศักดิ์. (2555). **ระบบการควบคุมภายในตามแนว COSO ด้านรายรับ – รายจ่าย กรณีศึกษากองทุนสุขภาพ.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตรวจสอบภายใน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ไพสรณ์ สูงสมบัติ และ สวัสดิ์ พุ่มภักดี. (2553). **รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดทำบัญชีและระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในกรุงเทพมหานคร.** นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ศุภชัย ลีเลิศธรรม. (2554). **ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO มาใช้กับการบริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- ศิริพร ชุกกลิ่น. (2551). การประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายใน กรณีศึกษา: กองคลัง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สกลพร พิบูลย์วงศ์. (2554). รายงานการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทางเลือกเพื่อการลงทุนเกี่ยวกับการวางระบบควบคุมภายในและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2544). ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2559). แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ.
- ส่วนการรักษาความสงบเรียบร้อย2 กระทรวงมหาดไทย. (2559). กฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนมูลนิธิ การดำเนินกิจการ และการทะเบียนมูลนิธิ พ.ศ.2545. ค้นเมื่อ 27 เมษายน 2560, จาก <https://multi.dopa.go.th/omd2/laws/cate3>
- ส่วนการรักษาความสงบเรียบร้อย2 กระทรวงมหาดไทย. (2559). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2535. ค้นเมื่อ 27 เมษายน 2560, จาก <https://multi.dopa.go.th/omd2/laws/cate3>
- สุวินชา การพัชชี. (2555). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวินชา การพัชชี และ นพัชกร ทองเรื่อนดี. (2556). บทความวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายใน ของสถานประกอบการในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2562, จาก <http://www.northbkk.ac.th/research/?page=all>
- อุษณา ภัทรมนตรี. (2560). การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ แนวคิดและกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Houdini Fourie and Christo Ackermann. (2012). The impact of COSO control components on internal control effectiveness : An internal audit prespective. Nelson Mandela Metropolitan University and University of Johannesburg. https://www.researchgate.net/publication/334715392_The_impact_of_COSO

_control_components_on_internal_control_effectiveness_An_internal_audit_perspective

- Josephine Ewerbring Fredrik Klingvall. (2016). **Enterprise Risk Management – The usage of COSO’s framework in recently publicly listed Swedish companies**. Degree project: Accounting and Management Control. Department of Business Administration. Business and Economics. Management/articles/2016/09/22/658045-lichnie-kachestva-karere.
- KnowledgeLeader Blog. (2016). **What are the five components of the COSO framework?**. Searching on 28 April 2017, from <https://info.knowledgeleader.com/bid/161685/what-are-the-five-components-of-the-coso-framework>.
- Olga Bubilek. (2017). **Importance of Internal Audit and Internal Control in an organization – Case Study**. International Business Degree Thesis, Bachelor of Business Administration. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129916/Bubilek_Olga.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Qiang Cheng and Beng Wee Goh and Jae Bum Kim. (2014). **Internal Control and Operational Efficiency**. School of Accountancy, Singapore Management University. https://ink.library.smu.edu.sg/cgi/viewcontent.cgi?article=2391&context=soa_research
- Raj Bahadur Sharma and Nabil Ahmed M. Senan. (2019). **A Study on Effectiveness of Internal Control System in Selected Banks in Saudi Arabia**. Department of Accounting, College of Business Administration Prince Sattam bin Abdul Azziz University. https://www.researchgate.net/publication/333934194_A_Study_on_Effectiveness_of_Internal_Control_System_in_Selected_Banks_in_Saudi_Arabia
- Slideplayer. (2016). Considering Internal Control. Searching on 31 March 2020, from <https://slideplayer.com/slide/7262211/>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัย

1. อาจารย์กิตติยานภาลัย ภูตระกูล ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
2. อาจารย์สายสมร สังข์เมฆ ผู้ประสานงานหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต และผู้สอบบัญชีภาษีอากร
3. ผศ.เศรษฐวิรุทธิ์ คงกะพันธ์ หัวหน้างานวิจัยศูนย์ฯ ภูเก็ต อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต

วัตถุประสงค์

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งทางผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไปทำการวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิไทยในจังหวัดภูเก็ต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิและผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิ

1. ประเภทของมูลนิธิ
 1. องค์กรของรัฐ
 2. องค์กรของวัด
 3. องค์กรของเอกชน
 4. องค์กรของตระกูล
2. จำนวนสมาชิกในมูลนิธิ
 1. น้อยกว่า 10 คน
 2. ระหว่าง 10 - 50 คน
 3. ระหว่าง 50 - 100 คน
 4. มากกว่า 100 คน
3. มูลนิธิก่อตั้งมาแล้วเป็นเวลา
 1. น้อยกว่า 5 ปี
 2. ระหว่าง 5 - 10 ปี
 3. ระหว่าง 10 - 20 ปี
 4. มากกว่า 20 ปี
4. มูลนิธิมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับใด
 1. น้อย
 2. ปานกลาง
 3. มาก
 4. มีชื่อเสียงมากและเป็นที่รู้จักระดับโลก

5. ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของมูลนิธิ

1. ประธานกรรมการ
2. กรรมการเลขานุการ
3. กรรมการทรัพย์สิน
4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ

คำชี้แจง มูลนิธิได้จัดให้มีระบบการควบคุมภายใน ในเรื่องต่างๆ หรือไม่

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย แผนงานระยะยาวและประจำปีที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม รวมถึงงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร		
2. มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม เป็นลายลักษณ์อักษร		
3. มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร (Organization Chart) เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน โดยเป็นโครงสร้างที่มีการจัดหน่วยงานที่ชัดเจน		
4. มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน (Functional Description) เป็นลายลักษณ์อักษร		
5. มีการกำหนดลักษณะงาน เฉพาะตำแหน่ง (Job Description) ของบุคลากรทุกตำแหน่งหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร		
6. มีการกำหนดระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละตำแหน่งเป็นลายลักษณ์อักษร		
7. มีการกำหนดระบบงานที่สำคัญ เช่น ระบบการวางแผนและงบประมาณ ระบบการเงิน ระบบการบัญชี และระบบการบริหารสินทรัพย์ และระบบการให้ทุนเป็นลายลักษณ์อักษร		
8. มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน (Operation Manual) เป็นลายลักษณ์อักษร		
9. มีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานด้านการบริหารบุคคล ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงาน		
10. มีการกำหนดให้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ		
11. มีการจัดทำข้อกำหนดจริยธรรม (Code of Ethic) สำหรับผู้บริหารและพนักงานเป็นลายลักษณ์อักษร		
12. มีการสื่อสารโดยแจ้งให้พนักงานทุกคนได้รับทราบ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจจริยธรรมดังกล่าว		
13. มีข้อกำหนดห้ามปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ รวมทั้งบทลงโทษเป็นลายลักษณ์อักษร		
14. มีการสื่อสารให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติ เกี่ยวกับข้อกำหนดในการปฏิบัติตนในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์		
15. มูลนิธิจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ		

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. มีการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ ที่สำคัญ เช่น ระบบสนับสนุนทุน ระบบบัญชี และระบบการเงิน เป็นต้น		
2. ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงสำหรับระบบงานต่างๆ		
3. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการระบุปัจจัยเสี่ยงประเภทต่างๆ โดยแยกเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน		
4. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงของแต่ละปัจจัยเสี่ยง โดยระบุโอกาสและความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น และผลกระทบของความเสี่ยง		
5. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการจัดทำตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Assessment Maters – RAM)		
6. ในแต่ละแผนงานในข้อ 1 มีการจัดลำดับความเสี่ยงโดยดูข้อมูลจาก (Risk Assessment Maters – RAM)		
7. มีการจัดการความเสี่ยงที่ระบุได้จากตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยการเลือกวิธีการจัดการและกิจกรรมควบคุมที่เหมาะสม		
8. มีการประเมินความเสี่ยงใหม่ เมื่อมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ การเปลี่ยนระบบการปฏิบัติงานใหม่ เป็นต้น		

องค์ประกอบที่ 3 ด้านกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.1 การควบคุมภายใน ในภาพรวม

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. มีการกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ แผนงบประมาณ ข้อบังคับ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบการเงิน		
2. มีการกำหนดแผนภาพแสดงกระบวนการทำงาน (Flow Chart) ของระบบงานต่างๆ เช่น ระบบบัญชี การเงิน ระบบสินทรัพย์ เป็นต้น		
3. มีการกำหนดคุณสมบัติ (ความรู้ ความสามารถ และทักษะ) ของผู้ปฏิบัติงานในทุกตำแหน่งของหน่วยงานอย่างละเอียด ชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร		
4. มีการแบ่งแยกหน้าที่งานเพื่อการควบคุมอย่างเหมาะสม		
5. มีผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนด โดยไม่ให้ผู้ปฏิบัติคนเดียวทำหลายหน้าที่จนผิดหลักการควบคุมภายใน		
6. มีมาตรการป้องกันและดูแลทรัพย์สินอย่างรัดกุมและเพียงพอ เช่น เอกสารหลักฐานที่สำคัญ ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญ และอื่นๆ		

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
7.มีการกำหนดขอบเขตอำนาจ ในการอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษร		
8.มีการพิจารณาและอนุมัติให้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยมีลายเซ็นอนุมัติปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร		
9.มีการกำหนดให้ผู้ที่รับผิดชอบการบันทึกรายการและจัดทำรายงาน ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและทันเวลา		
10.มีการกำหนดให้มีการกระหนดยอดรายการที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการปฏิบัติตามที่กำหนด		
11.มีการกำหนดให้มีการสอบทานความถูกต้องของงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการปฏิบัติตามที่กำหนด		
12.ระบบสารสนเทศโดยคอมพิวเตอร์ ได้มีการกำหนดให้มีการควบคุมทั่วไป และการควบคุมเฉพาะระบบงาน		
13.มีการกำหนดให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีการจัดทำเอกสารหลักฐาน เป็นลายลักษณ์อักษร และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ		
14.มีข้อกำหนดเกี่ยวกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นลายลักษณ์อักษร และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน		
15.มีมาตรการติดตามและตรวจสอบให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ฯ		

3.2 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการรับเงินของมูลนิธิ

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1.มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน		
2.มีผู้รับผิดชอบในการรับเงินและการเก็บรักษาเงินโดยเฉพาะ		
3.เมื่อออกใบเสร็จรับเงินแล้ว ให้ลงบัญชีรายรับและอ้างเลขที่ใบเสร็จรับเงินไว้ด้วย		
4.พิมพ์หมายเลขใบเสร็จรับเงินทุกฉบับเรียงลำดับล่วงหน้า		
5.เงินสดและเช็คที่ได้รับในแต่ละวันมีการนำฝากธนาคารทันทีเมื่อสิ้นวันหรือเช้าวันรุ่งขึ้น โดยไม่นำไปใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น		
6.มีการจัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน		
7.มีการตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในมือกับยอดเงินตามที่เป็นบัญชีทุกวัน		
8.มีการตรวจสอบว่าได้นำเอกสารการรับเงินมาบันทึกบัญชีทุกฉบับ		
9.มีการควบคุมเอกสารเกี่ยวกับการรับเงินที่ใช้แล้วและยังไม่ได้ใช้		
10.มีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารรับเงินทุกครั้ง		

3.3 การควบคุมภายในเกี่ยวกับการจ่ายเงินของมูลนิธิ

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงิน		
2. ก่อนการสั่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องผ่านการอนุมัติจากผู้มีอำนาจ		
3. การสั่งจ่ายเงินทุกครั้งต้องมีเอกสารประกอบการจ่ายเงินครบถ้วน		
4. มีการตรวจสอบเอกสารการจ่ายเงินก่อนการจ่ายทุกครั้ง		
5. การจ่ายเงินทุกครั้งต้องจ่ายเป็นเช็ค ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนไม่มาก ซึ่งได้กำหนดวงเงินไว้ในนโยบายการจ่ายเงินสดย่อย		
6. มีการพิมพ์เลขที่เอกสารการจ่ายเงินทุกฉบับไว้ล่วงหน้า		
7. เอกสารการจ่ายเงินทุกฉบับ ควรเก็บเข้าแฟ้มและประทับตรา “จ่ายแล้ว” ทุกฉบับเพื่อป้องกันการเบิกเงินซ้ำ		
8. มีการระบุงเงินของผู้มีอำนาจที่ลงนามจ่ายเงินด้วยเช็ค		
9. ผู้มีอำนาจลงนามในเช็คที่สั่งจ่าย ต้องมีอย่างน้อย 2 คน		
10. มีผู้ตรวจทานการจัดทำเอกสารจ่ายเงินทุกครั้ง		

3.4 การควบคุมภายในเกี่ยวกับทรัพย์สินของมูลนิธิ

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. การบันทึกทะเบียนทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสินทรัพย์ของมูลนิธิ ในทะเบียนทรัพย์สินไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง		
2. มีการระบุสาเหตุของการจำหน่ายทรัพย์สินไว้ด้วยทุกครั้งที่มีการจำหน่ายทรัพย์สินออกจากทะเบียน		
3. มีการแยกทะเบียนทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์ และทะเบียนทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์		
4. มีการจัดประเภทและให้รหัสทรัพย์สินเพื่อความสะดวกต่อการตรวจสอบ		
5. มีการติดหรือระบุรหัสทรัพย์สินที่สังหาริมทรัพย์ของมูลนิธิทุกรายการ		
6. มีการกำหนดระเบียบในการนำทรัพย์สินของมูลนิธิไปใช้		
7. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดูแลทรัพย์สินของมูลนิธิโดยเฉพาะ		
8. มีการสำรวจทรัพย์สินของมูลนิธิอยู่เสมอ ว่ามีอยู่จริง และครบถ้วน		
9. มีการเก็บรักษาทรัพย์สินของมูลนิธิไว้ในสถานที่เก็บที่ปลอดภัย		
10. มีการเปรียบเทียบยอดการตรวจนับทรัพย์สินกับทะเบียนทรัพย์สิน		

องค์ประกอบที่ 4 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. มีการจัดวางระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมกิจกรรมดำเนินงาน และมีการควบคุมที่เพียงพอ		
2. มีระบบสารสนเทศที่จัดทำด้วยมือ (Manual) หรือคอมพิวเตอร์ (Computer)		
3. มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตลอดจนมีการจัดเก็บเอกสารประกอบการบันทึกไว้ครบถ้วนและเป็นหมวดหมู่		
4. มีระบบในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบสารสนเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลรั่วไหลไปสู่บุคคลอื่นที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง		
5. มีแผนการเตรียมแผนฟื้นฟูระบบ (Disaster Recovery Plan) และแผนฉุกเฉิน (Contingency Plan) สำหรับระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย		
6. มีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและเพียงพอเพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ใช้งานสารสนเทศ		
7. มีสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ทันต่อเวลา และสม่ำเสมอ มีนัยสำคัญและสามารถเปรียบเทียบกันได้		
8. มีการสื่อสารสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น		
9. มีการสื่อสารอย่างชัดเจนให้พนักงานทุกคนทราบและเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการควบคุมภายใน		
10. มีกลไกหรือช่องทางให้พนักงานสามารถเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ตลอดจนกำหนดให้มีการรับฟังและพิจารณาข้อร้องเรียนจากภายนอก อาทิ รัฐสภา ประชาชน สื่อมวลชน เป็นต้น		

องค์ประกอบที่ 5 ด้านกิจกรรมติดตามผล (Monitoring Activities)

การควบคุมภายใน	มี	ไม่มี
1. มีการจัดทำรายงานเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงานที่ตั้งไว้ และรายงานให้ผู้กำกับดูแลทราบเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ		
2. กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน มีการดำเนินการแก้ไขอย่างทันกาล		
3. มีการกำหนดให้มีการตรวจสอบภายใน โดยบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด ข้อบังคับ ระเบียบ ในปัจจุบัน		
4. มีการกำหนดให้มีการประเมินผลเป็นรายครั้ง (Separate Evaluation) ทั้งชนิดการประเมินการควบคุมภายในด้วยตนเอง (Control Self Assessment) และการประเมินการควบคุมอย่างเป็นอิสระตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่องและอย่างสม่ำเสมอ และมีการปฏิบัติงานตามที่กำหนดตลอดจนมีการรายงานผลการประเมินต่อผู้กำกับดูแล และคณะกรรมการตรวจสอบ		
5. จุดบัพหรือที่ตรวจพบได้มีการวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข และได้มีการปรับปรุงแก้ไขในทางปฏิบัติในเวลาต่อมา รวมทั้งได้มีการติดตามและรายงานผล		
6. มีการกำหนดให้ผู้บริหารต้องรายงานต่อผู้กำกับดูแล ในกรณีที่มีการทุจริตหรือสงสัยว่ามีการทุจริต ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ และการกระทำอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญ		

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิ และข้อเสนอแนะ
คำชี้แจง ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นต่อไปนี้อยู่ในระดับใด
โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการให้ความสำคัญ ที่ตรงตามความเป็นจริง

1) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นของมูลนิธิ

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในของ มูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต	ระดับปัญหาและอุปสรรค				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ผู้บริหารของมูลนิธิไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน หรือให้ความสำคัญน้อยมาก					
2.มูลนิธิไม่ได้จัดให้มีระบบการควบคุมภายใน					
3.มูลนิธิไม่มีการทำคู่มือปฏิบัติงานของทุกฝ่าย					
4.มูลนิธิไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการควบคุมภายในโดยเฉพาะ					
5.ผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิมีวุฒิการศึกษา และความรู้ความสามารถไม่ตรงตามตำแหน่งที่ได้รับผิดชอบ					
6.มูลนิธิไม่มีระบบการจัดเก็บรักษาเอกสารทางการเงินอย่างรัดกุม					
7.เอกสารทางบัญชีการเงินของมูลนิธิ ไม่มีความถูกต้องครบถ้วนและไม่สามารถตรวจสอบได้					
8.การกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ทำบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชี และผู้ปฏิบัติงานทุกตำแหน่งไม่เหมาะสม					
9.มูลนิธิมีข้อจำกัดในเรื่องของเงินทุนสนับสนุน					
10.การรายงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ได้กระทำอย่างสม่ำเสมอ					

2) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ในการควบคุมภายในของมูลนิธิ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

รายชื่อมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ต

รายชื่อมูลนิธิที่จดทะเบียนในจังหวัดภูเก็ต

จำนวน 115 มูลนิธิ (ข้อมูลจาก ส่วนการปกครองจังหวัดภูเก็ต วันที่ 3 พฤษภาคม 2560)

- 1) มูลนิธิกุศลสงเคราะห์จังหวัดภูเก็ต
- 2) มูลนิธิเทพราศี
- 3) มูลนิธิภูเก็ตตันดาบูดาปานิ
- 4) มูลนิธิภูเก็ตช่วยการศึกษาและสาธารณสุข
- 5) มูลนิธิมุสลิมวิทยาภูเก็ต
- 6) มูลนิธิกุศลธรรมภูเก็ต
- 7) มูลนิธิกิตติคุณสันติพิทักษ์
- 8) มูลนิธิอุปถัมภ์สงฆ์
- 9) มูลนิธิส่งเสริมการกีฬาจังหวัดภูเก็ต
- 10) มูลนิธิสงเคราะห์การศึกษาภูเก็ต
- 11) มูลนิธิโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 29 (กะทู้)
- 12) มูลนิธิคริสเตียนแอ๊ดเวนตีสท์
- 13) มูลนิธิเทคนิคภูเก็ตสงเคราะห์
- 14) มูลนิธินางสวนเจียม ดิขขปัญญากุล
- 15) มูลนิธินายเอกวานิช

- 16) มุลินธิสังเคราะห์กิจการวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต
- 17) มุลินธิการศึกษาภูเก็ตวิทยาลัย
- 18) มุลินธิช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน ร.ร.สตรีภูเก็ต
- 19) มุลินธิการศึกษาประชาบาลอำเภอเมืองภูเก็ต
- 20) มุลินธิเชิงทะเล
- 21) มุลินธิไทย-เดนมาร์ก สำหรับสถาบันวิจัยฯ
- 22) มุลินธิพรหมมณีศรี
- 23) มุลินธิเพื่อการศึกษาของศิษย์เก่าภูเก็ตวิทยาลัย
- 24) มุลินธิกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
- 25) มุลินธิไทยชาร์โก้เพื่อการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น
- 26) มุลินธิเอกวานิชโรงเรียนสตรีภูเก็ต
- 27) มุลินธิเฉลิม-ลักษมี พรหมเลิศ
- 28) มุลินธิ “น้อมเกล้า” โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต
- 29) มุลินธิกะทู้ร่วมใจสงเคราะห์
- 30) มุลินธิเอกวานิช ภูเก็ตวิทยาลัย
- 31) มุลินธิป่าตองสามัคคีสงเคราะห์
- 32) มุลินธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดภูเก็ต
- 33) มุลินธิ 100 ปี การฝึกหัดครูไทย หลวงพ่อวัดปากน้ำ สถาบันราชภัฏภูเก็ต
- 34) มุลินธิท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร
- 35) มุลินธิคุณหญิงกาญจนา ณ ระนอง
- 36) มุลินธิส่งเสริมงานอนุรักษ์และกู้ภัยทางทะเล
- 37) มุลินธิหนังสือพิมพ์เสียงใต้
- 38) มุลินธิวิทยาลัยครูภูเก็ต
- 39) มุลินธิภูเก็ตพัฒนายั่งยืน
- 40) มุลินธิหลวงพ่อวัดฉลอง
- 41) มุลินธิภูเก็ตร่วมใจกู้ภัย
- 42) มุลินธิการศึกษาโรงเรียนเมืองกลาง
- 43) มุลินธิบุญรอด-เอกพจน์ วานิช
- 44) มุลินธิการศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดภูเก็ต
- 45) มุลินธิสังเคราะห์เด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต
- 46) มุลินธิทวิศกดิ์ เกิดวงศ์บัณฑิต

- 47) มุลินธิเพื่อการพัฒนากีฬาจังหวัดภูเก็ต
- 48) มุลินธิหออันก่วน
- 49) มุลินธิโรงพยาบาลป่าตอง
- 50) มุลินธิลากูน่าภูเก็ต เพื่อการศึกษา
- 51) มุลินธิทุนการศึกษานานาชาติ ภูเก็ต
- 52) มุลินธิเอเชีย เซ็นเตอร์ (ภูเก็ต)
- 53) มุลินธิช่วยช่าง
- 54) มุลินธิเมืองเก่าภูเก็ต
- 55) มุลินธิวัดเจริญสมณกิจ
- 56) มุลินธิจួយตุ่ยเต้าโบ้เก้ง
- 57) มุลินธิเหล่ากาชาดโรงเรียนศึกษาพิเศษภูเก็ต
- 58) มุลินธิพระพุทธรูปมิ่งมงคลศรัทธา 45
- 59) มุลินธิบ้านเพื่อชีวิต
- 60) มุลินธิสังเคราะห์เด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดภูเก็ต
- 61) มุลินธิเพื่อนเด็ก
- 62) มุลินธิสังเคราะห์คนชราภูเก็ต
- 63) มุลินธิเด็กไทย-สวีเดน
- 64) มุลินธิรักเพื่อนบ้าน
- 65) มุลินธิเด็กเพื่ออนาคต (ยกเล็ก)
- 66) มุลินธิหมู่บ้านเด็กตะวันฉาย
- 67) มุลินธิต้นเคกิว
- 68) มุลินธิเพื่อสุนัขในซอย
- 69) มุลินธิคุณธรรมสถานภูเก็ต
- 70) มุลินธิช่วยสัตว์ภูเก็ต
- 71) มุลินธินิวไลฟ์
- 72) มุลินธิซิลิเดร้นส์ เวิลด์ อแคเดมี ฟาวเดชั่น (ย้ายออก)
- 73) มุลินธิภูเก็ตมอบสิ่งดีๆ แก่เรา
- 74) มุลินธิบ้านฟุตบอลเยาวชน (ภูเก็ต)
- 75) มุลินธิสิบศิริเพื่อการศึกษาและพุทธศาสนา
- 76) มุลินธิดูไบภูเก็ตมุสลิม

- 77) มูลนิธิชุมชนภูเก็ต
- 78) มูลนิธิหุสยส์วิลกราสส์
- 79) มูลนิธิรักท้องถิ่น
- 80) มูลนิธิไคร้รอส อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล
- 81) มูลนิธิชิดแฉเหนียว
- 82) มูลนิธิโคโคโลเปซ แซริเทเบิ้ลทรัสต์
- 83) มูลนิธิคาร์ล บุลมานน์
- 84) มูลนิธิลา구나 ภูเก็ต
- 85) มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรบุคคลท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต
- 86) มูลนิธิโรงพยาบาลกลาง
- 87) มูลนิธิฟื้นฟูชุมชนเขาหลัก
- 88) มูลนิธิมรรคาพาณิชย์
- 89) มูลนิธิโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต
- 90) มูลนิธิศรัภะวัตรธรรม สนาตน มั่นที่ร์
- 91) มูลนิธิบ้านเด็กและครอบครัวภูเก็ต
- 92) มูลนิธิหล่ายถู่ต่าวโบ้แก๊ง
- 93) มูลนิธิแสงแห่งความหวัง
- 94) มูลนิธิอนุสรณ์วีระชนกลางชนะเลิศ
- 95) มูลนิธิพระมหาโพธิสัตว์กวนอิมปุดจ้อป่าตอง
- 96) มูลนิธิปิ่นพระพร
- 97) มูลนิธิซี
- 98) มูลนิธิแสงธรรมภูเก็ต
- 99) มูลนิธิเพื่อสิ่งแวดล้อมภูเก็ต
- 100) มูลนิธิผู้รู้อิสลามียะห์ เพื่อการศึกษาและการพัฒนา
- 101) มูลนิธิเฟรชโฮป (ย้ายออก)
- 102) มูลนิธิบำรุง – ผกา
- 103) มูลนิธิพลังศรัทธาเพื่อการศึกษาและจริยธรรม
- 104) มูลนิธิสภาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต
- 105) มูลนิธิบูรณฐนมะห์เพื่อการศึกษาและการพัฒนา
- 106) มูลนิธิสามหู้ฮองเฮีย
- 107) มูลนิธิพัฒนาป่าตอง

- 108) มุลนิธิออกเคอร์ ซิลเต่นฟาเดชั่น
- 109) มุลนิธิการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน
- 110) มุลนิธิทรัพยากรธรรมชาติ อันดามัน
- 111) มุลนิธิอาจารย์เลียบ ชนะศึก
- 112) มุลนิธินานาชาติร่วมมือเพื่อกฤษณะจิตสำนึก
- 113) มุลนิธิกวณู บ้านนาบอน
- 114) มุลนิธิบ้านเคียนเต่าไ้แก้ง
- 115) มุลนิธิข้าวดี
- 116) มุลนิธิจิตต์วิวัฒน์
- 117) มุลนิธิทรายขาวทะเลใส
- 118) มุลนิธิบ้านเกียน บู้เส่งตอง

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

วันที่ 19 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิจัย

เรียน ท่านผู้บริหาร/ประธาน/กรรมการ/เลขาธิการ/ற்றுญิก ของมูลนิธิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเรื่อง ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 1 ชุด

ด้วย ดิฉัน นางสาวลักษณ ไซยนั้นนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต มีความประสงค์จะทำวิจัยในหัวข้อเรื่อง ระบบการควบคุมภายในของมูลนิธิในจังหวัดภูเก็ต (Internal Control Systems of Foundations in Phuket) ซึ่งการทำวิจัยถือเป็นพันธกิจหลักอีกอย่างหนึ่งของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในการพัฒนาทางวิชาการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ เพื่อให้การทำวิจัยเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยข้อมูลในแบบสอบถามที่ได้รับดิฉันจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับองค์กรของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน เนื่องจากการตอบแบบสอบถามของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอความกรุณาท่านส่งกลับแบบสอบถามตาม e-mail ด้านล่าง ภายในวันที่ 20 มิถุนายน 2562 หากท่านมีข้อสงสัยประการใด ดิฉันยินดีอย่างยิ่งที่จะตอบข้อคำถามทุกประการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(นางสาวลักษณ ไซยนั้นนท์)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต

ติดต่อ อ.เสาวลักษณ ไซยนั้นนท์ โทร.088-760 72944 e-mail : kaewkoyakate@hotmail.com

ที่อยู่ : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต 224/9 ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดภูเก็ต 83000

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวลักษณณ์ ไชยนันท์
วัน เดือน ปีเกิด	28 มกราคม 2519 ณ โรงพยาบาลเจ้าพระยายมราช จ.สุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ.2538 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี, พ.ศ.2543 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ, พ.ศ.2551
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ.2541 – เจ้าหน้าที่งานคลัง อบต.เจดีย์ อ.อุทุมพร จ.สุพรรณบุรี พ.ศ.2543 – ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สำนักงานสอบบัญชี อเนกกิจ พงศ์ธร คมกริช พ.ศ.2546 – Accounting Manager Kampai Imaging Co., Ltd. พ.ศ.2547 – Assistant Finance & Accounting Manager Banyan Tree Gallery (Thailand) Co., Ltd. พ.ศ.2548 – Chief Accountant G4S Cash Services (Thailand) Co., Ltd. พ.ศ.2549 – Chief Account TRISARA – Residential Villa, Phuket พ.ศ.2556 – Finance & Accounting Manager Princess Yacht Thailand พ.ศ.2558 – อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ฯ ภูเก็ต
ชื่อผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่	ตำรา “การเงินธุรกิจ Business Finance” ปี พ.ศ. 2560